

СВОБОДА

Видає Український Народний Союз

Пам'ятаймо
про
Україну!

Рік 124, ЧИСЛО 32, П'ЯТНИЦЯ, 11 СЕРПНЯ 2017 РОКУ

1893

Vol. 124, No. 32, FRIDAY, AUGUST 11, 2017

\$2.00

ПРОВІДНА ТЕМА ДНЯ

У дзеркалі демографії

Петро Часто

Сучасна людина, з огляду на її високу мобільність, нерідко опиняється в ролі демографа. Досить постояти пару годин на великому летовищі, щоб відчувати нестримний рух людських потоків. Здається, що у цих масових переміщеннях у просторі нема жодної логіки: одні рухаються в один бік, інші – у протилежний. І загалом усе якось врівноважується.

Насправді – не все. І за зовнішніми, відкритими для очей процесами стоять певні закономірності, котрими можна пояснити багато явищ людського життя, зокрема народжуваність, смертність і міграцію.

При цьому навіть не будемо говорити про війни, котрі завжди спричиняють величезні

(Закінчення на стор. 18)

Суд в Гаазі повинен засудити Росію, вважає фахівець міжнародного права

ВАШІНГТОН. – Українському позову у Гаазі загрожує доля подібної судової справи Грузії проти Росії, яку Москва виграла, довівши, що Міжнародний суд не мав юрисдикції у порушених Тбілісі питаннях. Головними недоліками позиції України наразі є брак обґрунтованих доказів, а також певні суперечності у тому, як сама Україна визначає події на Донбасі: міжнародний збройний конфлікт з участю Росії чи антитерористична операція, – вважає фахівець з міжнародного права Ірина Марчук, викладач Копенгагенського університету в Данії. Вона проаналізувала перші виступи сторін та рішення Міжнародного суду 19 квітня щодо тимчасових заходів і акцентувала на тому, що і як презентувала українська сторона у Гаазі. „Я вважаю, що вони погано впоралися. Насамперед я була здивована, чому Україна винайняла саме ту

юридичну фірму, яка працює з арбітражем. Україна подала позови до декількох судів і зокрема арбітражні позови, а також позови в Європейський Суд з прав людини, Міжнародний кримінальний суд, Міжнародний суд ООН. Я так розумію, що та юридична фірма представляє Україну і в арбітражних справах, і також у Міжнародному суді ООН. Можливо, є якась домовленість з тією юридичною фірмою, щоб представляти Україну в кількох судах“, – каже експерт. Вона вважає, що в українській стороні є досягнення стосовно попереднього рішення суду. Але на попередньому етапі грузинської справи, коли Грузія у позові проти Росії просила схвалити запобіжні заходи, то суд також попередньо підтверджував свою юрисдикцію у питанні Конвенції про

(Закінчення на стор. 12)

Києво-Печерська Лавра і собор св. Софії – під загрозою

КИЇВ. – Насправді ЮНЕСКО не пропонує заборони будівництва у буферних зонах Києво-Печерської Лаври та „Софії Київської“, запевняла Заступник міністра культури Тамара Мазур в інтерв'ю для Радіо Свобода. Так вона прокоментувала повідомлення про рішення 41-ої сесії ЮНЕСКО, яка відбувалася минулого місяця у Кракові, Польща. За її словами, йдеться лише про призупинення реалізації узгоджених столичною владою дозволів на забудову поблизу об'єктів культурної спадщини у Києві.

„Комітет [ЮНЕСКО] рекомендує довершити плян управління щодо київського об'єкту, який вже давно розробляється і зараз, на кінцевій стадії, проходить процедуру остаточного редагування. Нам так само рекомендували накласти тимчасову заборону на всі містобудівні перетворення, вже пого-

джені в буферній зоні. Мова не йде про повну заборону будівництва в буферній зоні, лише про тимчасову заборону, доки ЮНЕСКО не дасть висновку щодо можливості чи неможливості містобудівних перетворень, в першу чергу щодо висотних будівель, будівництво яких у буферній зоні було погоджено в

попередні роки“, – пояснює вона.

Але, якщо приписи комітету ЮНЕСКО не будуть виконані до 1 грудня 2018 року, є ймовірність включення Софії Київської та Києво-Печерської Лаври до списку об'єктів, що перебувають під загрозою, додала Т. Мазур.

Частина завдань, які комітет дав Україні, адресовані владі столиці та Міністерству культури, наголошує генеральний директор Національного заповідника „Софія Київська“ Неля Куковальська.

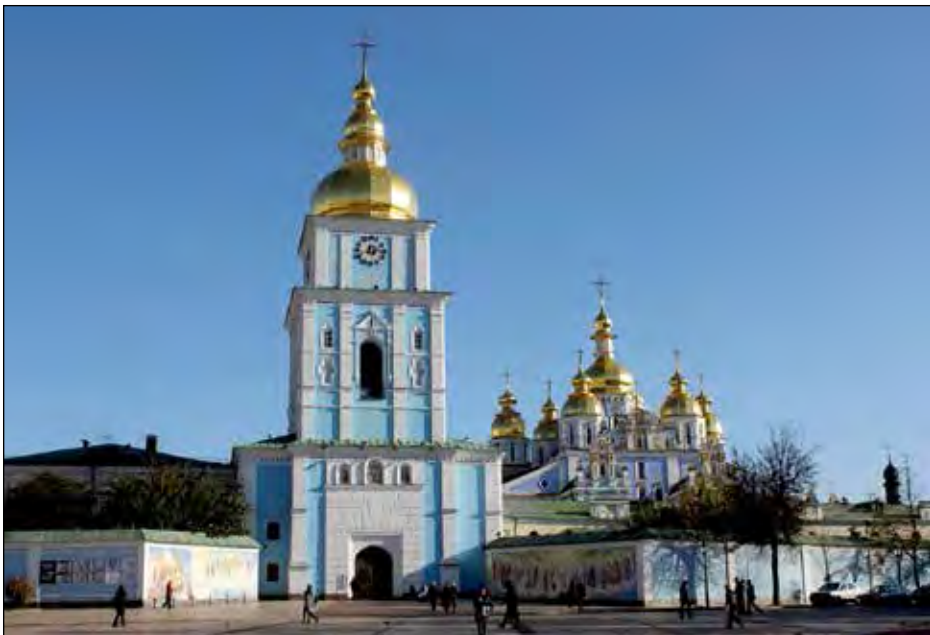
„Багато завдань було поставлено особливо місту, бо це містобудівна політика міста Києва. І також Міністерству культури, тому що

воно регламентує будівництво в буферних зонах об'єкту номер 527. Вищий орган, який управляє об'єктами культурної спадщини, – це Міністерство культури“, – пояснює Н. Куковальська.

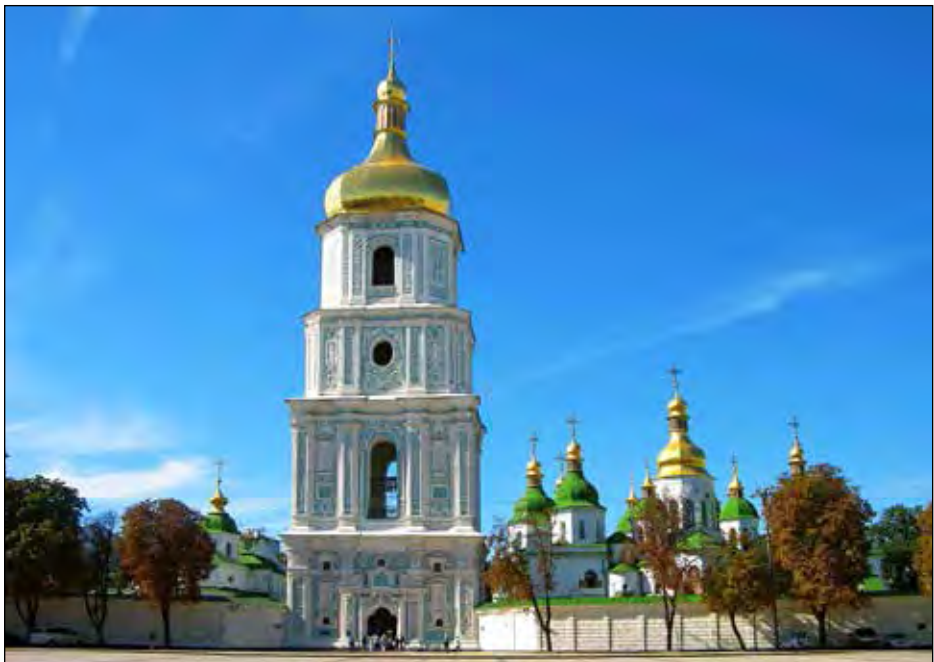
Н. Куковальська говорить про основні завдання, які поставив комітет: створення Генерального пляну Києва, пляну зонування центральної частини Києва, а також організація своєрідного координаційного центру.

„Комітетові всесвітньої спадщини хочеться бачити в Україні координаційний центр або раду, яка б

(Закінчення на стор. 8)

Вхід до монастирського комплексу Києво-Печерська Лавра. (Фото: touristclub.kiev.ua)

Історико-архітектурний заповідник „Софія Київська“.

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

■ Докази загарбання Криму Росією – в суді

КИЇВ. – Україна подала до Європейського суду з прав людини в Страсбурзі показання пів сотні свідків і близько сотні відеоматеріалів щодо загарбницької анексії Криму Росією. „Під кожен відеозапис у нас є або свідчення особи, яка робила аудіозапис, або яка була „на картинці“, – повідомив в етері „5-го телеканалу“ уповноважений з питань Європейського суду з прав людини Іван Ліщина. За його словами, Україна має інформацію про захоплення Криму „по годинах і по хвилинах, особливо, що стосується кінця лютого – початку березня“. Всього в Страсбурзі розглядають п'ять позовів проти Російської федерації – не тільки про анексію Криму, але і про агресію на Донбасі. Відомо, що Україна вже подала п'ять позовів до Європейського суду з кримського питання. Тепер Міністерство юстиції України підготувало шостий позов і чекає узгодження з Меджісом кримсько-татарського народу. („Українська правда“)

■ Захистили туристку

ЛьВІВ. – Як повідомили у відділі комунікації поліції Львівської області, 29 липня четверо зловмисниць, обступивши закордонну туристку на вулиці в центрі міста, намагалися витягнути гаманець з її торбинки. Ця пригода сталася на людній вулиці Краківській. Перехожі, на очах яких усе відбувалося, зчинили галас, викликали поліцію та не дали втекти кримінальній компанії. Правоохоронці з'ясували, що 23-річну громадянку однієї з європейських країн намагалися обікрасти чотири циганки з Закарпатської області віком від 19 до 25 років. За фактом відкрите кримінальне провадження. Максимальне покарання, передбачене за це правопорушення, – позбавлення волі до трьох років. („Високий замок“)

■ Номіновані на медичний „Оскар“

ЛьВІВ. – Двоє львівських медиків потрапили до двадцятки номінантів на нагородження „Ордену Святого Пантелеймона — Честь медичної професії“. Це лікар Ігор Ковальчук, за ініціативою якого у Львівській області розпочато впровадження скринінгу раку серед жіночого населення. Він активно підтримує введення нових методик до лікування онкологічної патології різної локалізації, зокрема впровадження ощадних операцій. Другий номінант – Мирослава Савчак, фельдшер пункту екстреної медичної допомоги. Про неї колеги відгукуються як про людину великого милосердя, готову допомагати кожному, хто цього потребує. Яскравим доказом є Майдан, де вона відстояла з перших і до останніх днів, а потім – антитерористична операція, в якій Мирослава брала участь добровольцем, допомагаючи пораненим бійцям. („Високий замок“)

■ Порошенко – про антиросійські санкції США

КИЇВ. – 2 серпня Президент України Петро Порошенко на своїй сторінці у „Facebook“ привітав українців з новими санкціями США проти Російської Федерації: „Вітаю усіх з підписанням нового пакету санкцій США щодо Росії! Як ми і домовлялися у Вашингтоні, Конгрес проголосував, а Президент Дональд Трамп підписав законопроект. Санкції стосуються в тому числі й заполітизованого російського проекту „Північний потік-2“. За словами П. Порошенка, „санкції діятимуть до повного звільнення української землі. Це ще раз підтверджує стратегічний напрям взаємин України та Сполучених Штатів“, – підкреслив Президент України. („Дзеркало тижня“)

■ Карають за український прапор

СИМФЕРОПІЛЬ. – Кримчанина Володимира Балуха, який вивісив на своєму будинку український прапор, окупанти хочуть посадити в тюрму на 5 років. Про це на своїй сторінці у „Facebook“ повідомила 1 серпня Кримська правозахисна група. Правоохоронці, намагаючись виправдати це політичне по суті переслідування, заявили, нібито на горіщі будинку В. Балуха вони знайшли вибухівку і набої до револьвера. („Українська правда“)

ЕКСПЕРТНИЙ ПОГЛЯД

Змагання за Німеччину: питання демографії та міграції в контексті парламентських виборів

Олег Белокопос

Одним з найгостріших питань, які перебувають у центрі уваги сьогоденної європейської політики, є міграція. Однак, напередодні парламентських виборів у Німеччині, призначених на 24 вересня цього року, ця проблема також пов'язується з непростю демографічною ситуацією в країні.

Як зазначає відоме видання „Економіст“, „попри вплив біженців (1.2 млн. за останні два роки), на населення Німеччини чекає майже невідворотне кількісне зменшення. За прогнозами ООН станом на 2015 рік, до 2050 року двоє з п'яти німців матимуть вік понад 60 років, а людність „найстарішої“ країни Європи зменшиться з 82 млн. до 75 млн. осіб. Починаючи з 1970-их років, тут помирає більше осіб, ніж з'являється на світ. Нижча народжуваність (та, відповідно, більша тривалість життя) – проблема багатьох заможних країн. Але наслідки гостріше відчутні у Німеччині, де народжуваність нижча, ніж у Британії та Франції“.

Далі британське видання пише: „Якщо Німеччина – попередження для інших, то її східня частина – для західньої. Якби вона все ще була окремою державою, НДР мала б найстаріше населення у світі. Майже через 30 років після об'єднання регіон досі відчуває ударні хвилі від падіння Берлінського муру в 1989 році. Тоді мільйони людей – переважно молодь і здебільшого жінки – почали втікати на захід країни. У тих, хто залишався, народжуваність упала до рекордно низького рівня... За державними статистичними даними, з 2016 до 2060 року населення сходу Німеччини зменшиться з 12.5 млн до 8.7 млн. Земля Саксонія-Ангальт, до якої належить Біттерфельд-Вольфен, за цими показниками випереджає решту. У минулому Берлін не звертав на цю частину країни особливий уваги. Але занепад у регіоні вже дав свій політичний ефект. На земельних виборах у березні 2016 року популістська партія „Альтернатива для Німеччини“ вийшла на перше місце у Біттерфельді й на друге – у Вольфені. Ці міста відіграють важливу роль на федеральних виборах у вересні, де прогнозується мінімальний

розрив між фаворитами“.

Як резюмує „Економіст“, „за сильної економіки й великого попиту на трудові ресурси деяким працедавцям уже важко заповнювати вакансії. Консалтингова агенція „BCG“ прогнозує, що до 2030 року в країні бракуватиме 5-7 млн. працівників“.

Останній вплив до Європи мігрантів з Північної Африки та Близького Сходу суттєво загострив і питання власне інтеграції біженців-мусульман в європейські суспільства та спровокував широку дискусію навколо цієї проблематики. Скажімо, німецький економіст Тіло Сарацин у резонансній книзі „Німеччина сама себе руйнує“ прямо зазначає: „Усюди в Європі виходили спершу з того – як згодом виявилось, наївно, – нібито ці мігранти поділяють західню систему цінностей (демократію, культурну й релігійну свободу, індивідуальні прагнення добробуту та самореалізації), і що відмінності за два, найпізніше за три покоління зникнуть. Такого не сталося, навпаки, – серед мусульман-імігрантів та їхніх нащадків зростає тенденція культурно і просторово відокремлюватися. Європейська соціальна система перешкоджала їхній інтеграції на ринку праці й давала їм змогу жити в своєму середовищі – коштом європейських державних кас“.

Наприкінці червня цього року відома інформаційно-аналітична інтернет-платформа „Амерікен інтерест“ ще більше загострила питання, розмістивши дані про провальну політику інтеграції в Німеччині, де, за оцінками, лише 25-30 відс. мігрантів зможуть бути працевлаштовані впродовж найближчих п'яти років.

Без сумніву, питання демографії та міграції ще неодноразово дебатоватимуться в Німеччині під час передвиборної кампанії. А перемогу в означеному змаганні вочевидь здобуде та політична сила, яка зможе предствити на розгляд виборців найбільш адекватну програму дій у цій вельми чутливій сфері.

Львівський культурологічний журнал „І“

Олег Белокопос – експерт Громадського фонду „Майдан закордонних справ“, Київ.

ПОГЛЯД ЗІ СТОРОНИ

Що підіграє політичний конфлікт у Польщі

Маркус Цинер

Президент Польщі Анджей Дуда вчинив опір підписанню закону про контроль над апаратом правосуддя, за допомогою вето він блокував плани уряду правих консерваторів. Цей крок вже викликав фактичний розкол у правлячій польській партії „Право і справедливість“ (ПіС). При цьому наполегливість ПіС у цих змінах вже викликала реакцію Євросоюзу, готового запровадити санкції щодо Польщі. Останнє було цілком очікуваним – Брюссель не міг собі дозволити закрити очі на таке.

Однак, нащо ПіС на чолі з Ярославом Качинським йде на свідомий конфлікт, наполягаючи на рішучому обмеженні незалежності судів?

Для Я. Качинського, брата-близнюка Президента Леха Качинського, який загинув у 2010 році в авіакатастрофі, своєрідним карт-бланшем стало те, що на початку липня зробив Президент США Дональд Трамп. У своїй патетичній промові біля меморіалу жертвам Варшавського повстання той нагадав про польські чесноти: мужність повсталих, волю до самоствердження польської нації, а також непохитну віру поляків в Бога.

Більше того, Д. Трамп навіть попросив у Польщі підтримки в боротьбі з ісламським тероризмом, що загрожує західній цивілізації. Польща, яка, за висловом Трампа, є „серцем Європи“, як один з останніх відважних бійців стоїть на боці Америки в справі захисту західних цінностей.

Ці слова Президента США стали не тільки

бальзамом на душу Я. Качинського і його друзів у ПіС. Це відкритий сигнал до прискорення перебудови польської держави з американською підтримкою.

Так, принаймні, це було витлумачено правим націоналістичним урядом у Варшаві, який прагне знищити останнє кільце оборони демократії в „західньому“ розумінні цього слова. Після призначення на посади в публічні засоби масової інформації вірних послідовників своєї лінії, після встановлення контролю над поліцією і армією залишилося тільки правосуддя. Виконавча влада в особі міністра юстиції зможе не тільки призначати суддів Верховного суду, у неї буде можливість ще й звільнити їх в будь-який момент.

Правда, для такого призначення покищо потрібне схвалення парламенту. Але оскільки для цього досить простої депутатської більшості, а також голосів ПіС і тих, хто її підтримує, це стало б простою формальністю.

Але навіть для колишнього члена ПіС А. Дуди це, врешті-решт, було вже занадто. „Закон про Верховний суд не посилює відчуття справедливості серед населення“, – зазначив нещодавно президент і ствердив, що судова система вимагає термінового реформування. Але одразу додав: „Однак, це не повинно вести до появи страху перед диктатором уряду“.

Політичний тиск виник насамперед у зв'язку з тим, що заплановані закони „де факто“ усунуть принцип поділу гілок влади як базову ознаку

(Закінчення на стор. 19)

ТРИВОЖНИЙ СИГНАЛ

Розправа з невгодними – симптом авторитаризму

Наталія Балюк

Дві знакові події, що відбулися в Україні майже одночасно, — позбавлення українського громадянства Михайла Саакашвілі і закриття кримінальної справи проти депутата Верховної Ради Сергія Пашинського — це симптоматика. Від того, як на неї реагуватиме суспільство: чи почне негайно „лікувати” владу, чи не зверне на небезпечні симптоми хвороби належної уваги, залежить, у якому напрямку рухатиметься Україна. Чи збереже паростки демократії, чи почне скочуватися до авторитаризму.

Сумну історію грузинського реформатора, цю казку з поганим кінцем, не прокоментував хіба що лінивий. Я — не лінива, просто все настільки очевидно, зрештою, стільки було сказано, що переспівувати колег не хотілось. Якщо говорити про післясмак події, то на душі досі гидко. І соромно. За президента України, який цим вчинком виказав свою мстиву натуру.

А ще — тривожно. Бо, за великим рахунком, Петро Порошенко став на слизький шлях Віктора Януковича, який також використовував президентську владу для зведення порохунок з політичними конкурентами. Тільки В. Янукович кидав їх у в'язниці, а П. Порошенко наразі вибрав більш „вегетаріанський” шлях. Але суть від того не змінюється. Маємо кричущий прецедент вибіркового правосуддя. Саме проти цього люди і виходили на Майдан.

І це не перший випадок, коли влада непарламентськими методами намагається боротися з опонентами та критиками. Згадаймо, як оточення президента відчайдушно намагалось дискредитувати антикорупціонерів. Переслідування громадського активіста Віталія Шабуніна найбільш показове. Заради цієї дискредитації навіть зміни до закону внесли, аби громадські активісти також своє майно

декларували. І якщо, не дай Боже, хтось забуде задекларувати хлів, галасу буде не менше, ніж після „панамських паперів”.

Зрозуміло, це спроба нівелювати боротьбу з корупцією, бо, крім кількох невгамовних активістів, реально з нею ніхто боротися не хоче. Ну, хто буде рубати сук, на якому сидить, до якого приріс?

Красномовною була й історія стосунків міського голови Львова Андрія Садового з центральною владою на тлі львівського сміття. Київ намагався приборкати норавливого посадника, застосувавши апробовані на М. Саакашвілі (часів його одеського губернаторства) методи. Мовляв, візьми і зроби, але ми заздальгідь перекриємо тобі усі можливості. М. Саакашвілі „перекрили” митницю, А. Садовому — усі сміттєві полігони в Україні. За принципом — підрізати пташці крила і сказати: „Лети!”.

Натомість, як і у часи В.Януковича, зрештою, і Леоніда Кучми, і Віктора Ющенка, цінується віронопідданство. Тому такі беззастережні виконавці волі начальства, як С. Пашинський отримують грошовиті посади та індульгенцію. Нинішня влада діє за старим перевіреним принципом: друзям все, ворогам — закон. Але з таким вибіркоким правосуддям далеко в Європу не зайдеш. Підступне позбавлення М. Саакашвілі українського громадянства шокувало європейських політиків. Ще кілька таких шокуючих кроків — і безвіз з ЕС можуть скасувати. Чи розуміє це П. Порошенко? Чи перспектива позбутися влади лякає значно більше, ніж втратити безвізовий режим з ЕС? Якщо так, то П. Порошенкові є чого повчитися у Володимира Путіна. Втім, виганяти невгодних з країни вже навчився.

„Високий замок“

Наталія Балюк — головний редактор львівської газети „Високий замок“.

ТОЧКА ЗОРУ

Чому російський націоналізм — невдячна справа

Павло Казарін

Бути націоналістом у Росії — справа невдячна. Тому що Росія ніколи національною державою не була — її самовідчуття завжди було імперським і наднаціональним. Щоб вписати себе в це прокрустове ложе, націоналістам доводилося ставати імперськими в спробах одружити різновидове.

У підсумку весь „неліберальний” табір у Росії в своєму ставленні до України розділився на три групи. Найжорсткішими і непримиренними стали імперіялісти. Ті, хто заперечував українців як явище, вважаючи їх „зіпсованими росіянами”. Ті, хто закликав завоювати Україну і перевиховати.

У другому таборі опинилися „радянські”. Ті, хто міркував про те, що Україна — братська, але заблукала й помилилася. І що завдання Москви — допомогти Україні знову стати „Білоруссю”, яка є зрозумілою, підконтрольною і безпроблемною. Вони навіть були готові зберігати уламки національного — якщо це саме національне не виходить за межі шароварщини і вареників.

У третій табір пішли ті, хто готовий був визнати, що Україна втрачена, але при цьому вважав її чимось на зразок валізи з речами, в якій є „російське” і „неросійське”. І що Україну можна і потрібно відпустити, забравши перед цим з її тіла те, що їй історично не належить.

Іронія в тому, що до Криму багато adeptів цих трьох груп були цілком собі опозиційними до Кремля. Їхній ситуативний союз з лібералами виливався у вуличні протести і спільні поїздки на міліцейських автобусах. З владою їх примирила тільки анексія півострова і вторгнення на Донбас. У той самий момент,

коли ліберали дорікали Володимирові Путінові за те, що він „надмірно Путін”, націоналісти журилися, що він „не досить Путін”.

Аудиторія націоналістичних веб-сторінок збирала гроші для бойовиків і самостійно поповнювала їхні ряди. Писала захоплені тексти про „Новоросію” і пророкувала реванш. Крим виявився точкою об’єднання шовінізму будь-якого розливу: в одному ідеологічному окопі опинилися імперіялісти, сталіністи, націоналісти і антизахідники.

Але державному Змієві Гориничові не потрібна позасистемність. Йому не потрібні щирі союзники. Особливо, якщо вони при цьому претендують хоч на якусь — нехай навіть символічну — незалежність способу мислення. І в цьому сенсі бачу різницю між яким-небудь Олександром Прохановим та ідейним російським націоналістом. Перший вписаний в офіційну вертикаль і служить їй неофіційним речником. Він безідейний до стерильності — і готовий бути публічним адвокатом будь-яких коливань влади.

У той момент, коли Кремль втомився від своїх попутників, він заборонив веб-сторінки російських націоналістів. Не допомогла лояльність трирічної давності: виявилося, що „посткримський консенсус” має бути не з приводу самого півострова, а з приводу влади взагалі. І якщо ти вирішив поміркувати — то тебе викреслюють зі списку.

І це ще одне підтвердження: у Москві немає ідеології, окрім лояльності. Послух і підпорядкування. Щирість шкідлива і карається.

„Газета по-українськи“

Павло Казарін — український журналіст, Київ.

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

■ Назва залишається: Проспект Шухевича

КИЇВ. — 30 липня Постійна комісія Київської міської ради з питань культури, туризму та інформаційної політики відхилила вимогу прокомуністичних активістів про повернення проспекту Шухевича імені Ватутіна. Про це повідомив депутат від Всеукраїнського об’єднання „Свобода” Юрій Сиротюк на своїй сторінці у „Facebook”. „Комісія з питань культури Київради односторонньо відхилила петицію про скасування перейменування просп. Шухевича в Києві. Також я запропонував звернутися до Служби безпеки України щодо перевірки антидержавної діяльності ініціаторів петиції і нахабної фальсифікації її результатів. І притягти їх до відповідальності за посібництво російським окупантам”, — написав Ю. Сиротюк. За його словами, комісія повинна звернутися до родини советського генерала Миколи Ватутіна щодо передання їй його останків, похованих у Маріїнському парку, чи перепоховання їх на одному з кладовищ України. („Кореспондент”)

■ Затримки з заробітною платнею

КИЇВ. — Державна служба статистики повідомила, що в липні 2017 року заборгованість з виплати заробітної платні в Україні збільшилася на 3 відс. порівняно з червнем і становить майже 2.4 млрд. грн. З цієї суми понад 1.3 млрд. грн. заборгували економічно активні підприємства. Заборгованість зросла на 5.5 відс. Порівняно з липнем 2016 року заборгованість зросла на 21,6 відс., або на 424 млн. грн. Найбільші суми заборгованості накопили підприємства Луганської (21.9 відс.), Донецької (19.2 відс.) і Харківської (10.4 відс.) областей. Найменші суми — в Чернівецькій (0.08 відс.), Закарпатській (0.14 відс.) і Житомирській (0.18 відс.) областях. Дані не включають територію анексованого Криму і ті частини Донбасу, де триває антитерористична операція. Разом з цим Кабінет міністрів стверджує, що за рік середня заробітна платня в Україні зросла на 40 відс. і становить 7.360 грн, що у два рази більше від встановленого мінімуму. („Кореспондент”)

■ Знову — високі врожаї

КИЇВ. — За підсумками 2016-2017 маркетингового року Україна встановила новий абсолютний рекорд з експорту зернових — 43.9 млн. тонн. Про це повідомив заступник директора Національного наукового центру „Інститут аграрної економіки”, член-кореспондент Національної Академії аграрних наук Микола Пугачов. За його словами, найбільшими покупцями українського зерна у першому півріччі 2017 року, як і раніше, були країни Африки, Азії та Європи. Провідну позицію у рейтингу найбільших імпортерів українських зернових кілька років поспіль утримує Єгипет, частка якого у загальному експорті цієї продукції у січні-червні цього року склала 17.5 відс. Помітні частки у українському експорті зернових припадали на Нідерланди (9.2 відс.), Іспанію (8.9 відс.), Італію (6.2 відс.), Індію (5.7 відс.) та Китай (5.5 відс.). З урахуванням часток Ірану, Ізраїля, Тунісу та Бангладеш, ці країни забезпечують майже 70 відс. вартості експорту продукції даної товарної групи. („Дзеркало тижня”)

■ Алькоголічні напої подорожчають

КИЇВ. — Кабінет міністрів має намір підвищити мінімальні ціни на алкоголь: пляшка горілки подорожає до 80 гривень. Роздрібні ціни на горілку та лікєро-горілчані вироби плянують збільшити на 8-11 відс.; вискі, ром та джін — на 4 відс.; коньяк (бренді) — на 3-6 відс.; вина на 2 відс. Останній раз уряд підіймав мінімальні ціни у листопаді 2016 року. Після того були підвищені акцизи на горілку на 20 відс., коньяк — на 17.6 відс., кріплені вина — на 12 відс. 19 липня 2017 року Кабінет міністрів схвалив законопроект про підвищення акцизів на сигарети, пиво і етиловий спирт. Кабмін запропонує Верховній Раді підвищити акцизний податок на сигарети з 445.56 до 495.46 грн., на пиво — з 2.78 до 3.09 грн. за 1 літр, і на етиловий спирт — з 126.96 до 141.18 грн. з розрахунку за 1 літр 100-процентного спирту. (УНІАН)

АМЕРИКА І СВІТ

■ США заборонили подорожувати

ВАШІНГТОН. — Державний Департамент США оголосив 2 серпня, що особам котрі мають паспорт США буде заборонено подорожувати до Північної Кореї. Заборона стає чинною 1 вересня, і до того часу американці повинні покинути цю країну. Це буде одинока країна до якої американцям заборонено подорожувати. Професійні репортери, журналісти, представники Червоного Хреста, особи котрі подорожують з „непереборних гуманітарних міркувань“ або „в національному інтересі“ можуть звернутися до Державного Департаменту за спеціальним дозволом подорожувати до Північної Кореї. На дану пору, ця комуністична країна ув'язнює двох корейсько-американських академіків і місіонера, канадійського пастора, і трьох південнокорейців котрі провадили місійну діяльність. Японія каже, що Північна Корея затримала праймари кілька десятків її громадян. („Reuters“)

■ Губернатор змінив партію

ГАНТІНГТОН, Західня Вірджинія. — Стоячи біля Президента Дональда Трампа на політичній маніфестації 3 серпня, губернатор Західньої Вірджинії Джим Джастис оголосив, що він міняє свою політичну приналежність, покидаючи демократів і переходячи до республіканців. У листопаді 2016 року він виграв губернаторські вибори як демократ, у своїй першій кандидатурі на політичну посаду. Перед тим, він був республіканцем. На минулорічних президентських виборах, Д. Трамп легко виграв цей стейт, перемагаючи демократку Гиларі Клінтон різницею 42 відс. голосів. Республіканці також мають більшість в обидвох палатах стейтової легіслатури. Президент привітав губернатора в рядах республіканської партії, кажучи що „це є така честь мати великого Джима як республіканця“. Дж. Джастис має 6 футів і 7 інчів висоти. Тепер 34 губернатори є республіканці, 15 є демократи, а один незалежний. У 26 стейтах республіканці контролюють легіслатуру й губернаторство. („Reuters“)

■ Знайдено дім Христових апостолів

ТЕЛЬ-АВІВ. — Археологи котрі переводять розкопи в Ізраїлі думають, що вони знайшли залишки поселення де проживали три Христові апостоли. Воно знаходиться коло Галилейського моря в долині Бетсаїда, повідомила 8 серпня тельавівська газета „Haaretz“. У Євангелії від св. Івана написано, що Апостоли Филип, Андрій і Петро походили з містечка Бетсаїда. В минулому археологи знайшли візантійські руїни на цьому місці. Але понад 200 метрів глибше знайшли римські залишки, і серед них знайшли одну монету з бронзи з кінця II ст. і другу срібну монету, яка зображує імператора Нерона приблизно з 65-66 року. („Newsweek“)

■ Партія СД не хоче витратити на НАТО

БЕРЛІН. — Центрально-ліва німецька партія Соціал Демократів (СД) 6 серпня відкинула мету НАТО – видавати обов'язковий мінімум 2 відс. Внутрішнього валового продукту країни на оборону. СД також скритикували німецького Канцлера Ангелу Меркель та її консервативних прихильників, особливо Міністра оборони Урсулю фон дер Ляйн, за потурання Президентів США Дональдові Трампові. Християнські демократи А. Меркель провадять СД в опитуваннях на 15 відс. Національні вибори відбудуться 24 вересня. („Reuters“)

■ Зростає число втікачів з Венесуелі

МЕКСИКО-СИТИ. — Зростаюча криза у Венесуелі спричинила хвилю шукачів азилу в Мексико. В першій половині цього року, 1,420 венесуельців попросили азилу в Мексико. Це є майже вчетверо більше порівняно з цілим 2016 роком. Ніхто з Венесуелі не шукав азилу в Мексико в 2014-2015 роках. Сокуро Фльорес, заступник мексиканського міністра закордонних справ для Латинської Америки, сказав 5 серпня у інтерв'ю для агенції „Ройтерс“, що безперервні соціальні зрушення у Венесуелі є причиною цього. („Reuters“)

ОЧИМА ДОСЛІДНИКА

„Хитати постсовок“, щоб встигнути в майбутнє

Віталій Кулик

Колись Зигмунд Бавман говорив, що сучасний світ – це світ плинності. Світ став швидким, мінливим. Експоненціальне зростання технологій, збільшення обсягів інформації привели до прискорення політичного часу. Цикли розвитку, які раніше вимірювалися десятиліттями, пролітають за лічені роки, а то й місяці. Майбутнє насувається як шанхайський надшвидкісний експрес „Маглев“. І нам потрібно в це майбутнє потрапити, а не бути ним розчавленими.

Ми багато говоримо про те, яке потрібне майбутнє Україні, яке місце вона буде займати в світовому розподілі праці, як досягти підстав для нового зростання. Але, при цьому, лише в загальних рисах промовляємо про те, від чого потрібно позбутися, йдучи до цього ідеального Майбутнього.

Хто винен?

На мій погляд, головною перешкодою на шляху до нашого Майбутнього є „постсовок“. Він – як пудові гири на ногах іншого, який ось-ось має проявити себе. Проблема тільки в тому, що ці гири стали частиною плоти нашого суспільства, частиною нашого ества як народу.

У моему розумінні, „постсовок“ – це не радянська спадщина або СРСР. Тієї країни більше немає. Залишилися тільки фантомні болі, які вміло експлуатує Росія в своїх „скрепних стратегіях“.

Насправді, „постсовок“ – це гібрид патерналістських побутових соціальних стратегій людей, які приймають корупцію як очевидний і неминучий спосіб взаємодії з державою, з відносинами специфічного „дикого капіталізму“, при якому головне – витягти надприбуток шляхом „розпили“ і злочинства, а не створення продукту.

„Постсовок“ завжди пов'язаний з олігар-

хічною економікою, експлуатацією політичної ренти нуворишами, які отримали власність шляхом грабіжництва. Тому „постсовок“ – це корупція, яка пронизує все суспільство: від президента з його офшорами і „напівсліпим трасом“ – до дрібної побутової корупції „пересічного українця“.

Все це замішано на уявленнях людей про те, що по-іншому бути не може. А якщо може, то не у нас, а десь у Сінгапурі або Естонії. Але ми не там ... ми тут – у „постсовці“.

У „постсовку“ неможлива самоорганізація і „кравдфандінг“. Тут люди не роблять революцій і не здатні протестувати. Тому в його збереженні та відтворенні так зацікавлений наш український правлячий політичний прошарок.

А якщо раптом революції відбуваються, як у нас з Майданом і волонтерським рухом, то „постсовок“ швидко відновлюється і починається реванш. Творчий прошарок, який робить зміни, відсувається від влади. Причому відбувається це цілком демократичним шляхом – через вибір більшості.

У „постсовка“ є ресурс – маса „пересічних українців“, які вважають, що вони можуть жити тільки в умовах „постсовка“. Тому вони з радістю продають свій голос за гречку. У підсумку замість виходу в Майбутнє ми знову повертаємося на замкнутий цикл „Майдан – реванш“.

„Постсовок“ токсичний для Майбутнього. У його задушливій ворожій атмосфері немає простору, де Майбутнє може прорости. Він несе в собі метафізичне „ніщо“ і „небуття“ для креативної економіки, неолігархічного підприємництва, громадської участі в управлінні державою. У ньому неможливі соціальні експерименти: поява відповідального громадянства або трансформація держави в платформу послуг. Адже в суспільстві, яке має принципи співіс-

(Закінчення на стор. 12)

СВІТ КУЛЬТУРИ

Чи стане втраченим пост-майданівське покоління?

Наталія Заболотна

Увага культурної спільноти Великої Британії наразі прикута до Ніколаса Сероти, нової голови „Arts Council England“ – однієї з ключових організацій, що фінансують британське мистецтво. Н. Серота сам по собі є непересічною фігурою в сучасній культурній історії Об'єднаного Королівства. З 1980-их років він був головою мережі музеїв „Tate“, і завдяки його завзяттю та захопленню сучасним мистецтвом у травні 2000 року в Лондоні свої двері відкрила „Tate Modern“ – без перебільшення, найкраща та найпотужніша галерея „Contemporary art“ у всьому світі.

Н. Серота, фактично, створив ту інфраструктуру, яка зробила з Британії беззаперечного культурного провідника Європи.

Виставки „Tate Modern“ збирають приголомшливу аудиторію – минулого року кількість відвідувачів галереї сягнула 5.8 млн. осіб.

Просто для порівняння, останній світовий тур Мадонни зібрав понад 1 млн. глядачів. Тобто, сучасне мистецтво, за умов продуманої керівницької праці, нічим не поступається, а навіть й перемагає шов-бізнес.

Тепер перед Н. Серотою стоїть набагато складніше та амбіційніше завдання.

Від нього очікують не просто рятування самої британської культурної ідентичності.

А рятувати її треба після дуже травматичної події для тамтешньої культурної індустрії: після Брекзиту.

Тогорічний референдум про вихід з ЕС значна частина британських мистців насправді сприймають як катастрофу, що перетворює Британію з прогресивної та відкритої держави на провінційне та маргінальне утворення. Їхні побоювання поділяють мільйони британців, що голосували проти Брекзиту – особливо, молоді люди віком від 18 до 24 років. Бо ця вікова категорія найменше підтримала вихід з ЕС.

З України цей внутрішній британський конфлікт може здаватися незрозумілим. Можливо, саме тому про нього не так вже й охоче розповідає наша преса.

Втім, для багатьох мешканців королівства вічне Шекспірівське „Бути чи не бути?“ наразі перетворилося на „Бути в авангарді європейської цивілізації чи на її задньому дворі?“.

У британській пресі звучать тривожні голоси молоді, яка через Брекзит та політичний розрив з європейськими сусідами боїться стати черговим „втраченим поколінням“, яке залишиться у закритій країні сам на сам з серйозними економічними та соціальними проблемами, які Брекзит, з його патріотичним духом, вирішити не зможе, а хіба що законсервує – та, як наслідок, поглибить.

І тому британське суспільство сьогодні уважно слідкує за культурою.

Бо після війн та інших катастрофічних потрясінь суспільство має в першу чергу відроджувати себе на рівні гуманістичного наповнення – і робити це за допомогою культурних інструментів. Це єдиний шлях до того, аби вилікувати свою травму і адаптуватися до життя у зміненому, посттравматичному світі.

І перші кроки у цьому напрямку вже зроблені. Наприкінці червня Н. Серота оголосив, що у 2018-2022 роках його організація збільшить фінансування регіональних культурних інституцій (на противагу лондонським) на 170 млн. фунтів.

Це рішення має стратегічну вагу – бо лондонські виборці, які живуть у величому, мультикультурному та космополітичному місті, не голосували за вихід з Євросоюзу.

На відміну від мешканців невеликих містечок та поселень, які набагато менше включені у сучасну культурну ситуацію і тому бояться глобального світу і його проблем. Через що й

(Закінчення на стор. 15)

ПИТАННЯ РУБА

Чому ідеолог закарпатського сепаратизму вільно їздить Україною?

Олександр Гаврош

Днями на Закарпатті розгорівся „культурний“ скандал. В Закарпатській обласній універсальній бібліотеці було оголошено зустріч з канадцем Полом Робертом Магочієм, який мав презентувати свою останню працю „Євреї та українці: тисячоліття співіснування“. Однак, для закарпатської громадськості цей науковець, який, до того ж, ще й парадоксальним чином очолює Катедру Українських Студій в Торонто, асоціюється в першу чергу як „батько“ новітнього русинства.

Саме П. Магочій став мозковим центром політичного неорусинства, саме він висунув теорію про четвертий східнослов'янський народ і докладає всіх зусиль, аби ця теорія втілювалася в життя. Він організував Світовий конгрес русинів і довгий час очолював неорусинський рух. Діяльність П. Магочія привела до того, що українство в Словаччині, Польщі, Сербії, Угорщині почало зазнавати величезного тиску та нападів з боку неорусинів, а українофобія стала провідною темою на шпальтах їхніх видань. П. Магочій заподіяв величезної шкоди українській справі у світі і далі працює в цьому руслі.

Ясна річ, що як керівник українських студій він не може зосереджуватися виключно на неорусинстві, мусить долучатися й до загальноукраїнських проектів. Тому видає й такі книжки, як згадану „Українці та євреї“. Зрештою, для меткого канадця це ще чудовий спосіб легалізуватися в Україні, де його авторитет сильно підмочений русинською ідеєю.

Зі своєю новою книжкою, де він є співавтором, П. Магочій об'їздив понад десяток міст України, де зустрічався з студентами та викладачами. Всюди його сприймали вдячно, адже мало хто знає, чим насправді займається П. Магочій. Гірше було у Львові, де він побоювався з'явитися на презентацію, та в Ужгороді, де чудово обізнані з головним „проектом“ канадця. Після протестів громадськості зустріч з ідеологом неорусинства у Закарпатській обласній бібліотеці скасували.

Але виникає ціла низка запитань до української влади та силових структур. Чому люди, які системно і цілеспрямовано доводять, що Закарпаття – це не Україна, а закарпатці – не українці, можуть не тільки вільно роз'їжджати Україною,

але й мати публічні виступи, зустрічі з владою?

Чому той, хто каже, що Крим та Донбас – це не Україна, вважається сепаратистом, а той, хто таке постійно пише про Закарпаття – вже начебто ним не є?

Сепаратизм завжди починається з гасел. Ідея „Новоросії“ довго винишувалася в головах російських і місцевих „теоретиків“, поки її не спробували закріпити танками і „Градами“. Сепаратизм забруньковується в книжках та газетах у привабливій обгортці. Зруйновані будинки і сльози біженців з'являються вже у прикінцевій частині цієї трагедії.

Неорусинство є для України сепаратистським рухом від самого початку, бо в основі його – приховано чи відверто – лежить заперечення природного зв'язку з Україною. Толерування ідеології русинства – це плекання сепаратизму власними руками. Коли почнуться проблеми на Закарпатті, вже пізно буде гасити пожежу. Кожна держава бореться з сепаратизмом в самому зародку. І Україна тут не виняток.

Тому якщо „персонами нон грата“ в Україні є артисти, які виступили на окупованих територіях, чи чужоземець, що заїхав не з того боку в Крим, то чому канадський професор, який десятиліттями займається пропагандою сепаратистської теорії про „відрубність“ закарпатців, досі спокійно їздить Україною? Логіки в цьому немає жодної. Або ми боремося з сепаратизмом в усіх його проявах, або самі розвалюємо Україну через свою немудру або нездорову голову.

Ужгородське „Видавництво Падяка“, яке вважає себе найбільш „русинським“ у світі, не тільки вільно видає і продає сепаратистські книжки, в тому числі й П. Магочія, але й друкує видання для Закарпатської обласної універсальної бібліотеки. Тобто, гроші українських платників податків йдуть на утримання видавництва, яке вперто заперечує український характер Закарпаття. Уявіть собі, що в Маріуполі чи Запоріжжі фонди з управління культури спрямовуються у видавництво, що відкрито позиціонує себе найбільшим пропагандистом „Новоросії“? Маразм? А в Ужгороді це – реальність.

Поки вільно поширюватиметься теорія про неукраїнськість Закарпаття (Одеси, Харкова, Бессарабії і т.д.), доти ніякої ефективної боротьби з сепаратизмом в Україні бути не може.

Ужгород

АМЕРИКА І СВІТ

■ МекМестер: Росія хоче розділити Європу

ВАШІНГТОН. — Дорадник президента для національної безпеки генерал-лейтенант Герберт МекМестер виступив 6 серпня у інтерв'ю для телевізійної програми „MSNBC“. Він підкреслив, що дії Росії останніми роками, такі як її агресія проти сусідньої України та анексія Криму, викликали засудження міжнародної спільноти, яка відповіла накладанням сильних економічних санкцій на Росію. На запитання про втручання Росії в минулорічні американські президентські вибори, генерал схаактеризував це як „витончена кампанія підривної діяльності і дезінформації та пропаганди, яка провадиться кожного дня у намаганнях розділити Європу та наставити політичні групи проти себе... щоб поширити незадоволення та теорії про конспірацію“. Г. МекМестер сказав, що мають бути наслідки за „дестабілізуючу поведінку“ Росії по цілому світі, але це не повинно перешкодити співпраці США з Росією в деяких цілях для національної безпеки, таких як деескалація ситуації з Північною Кореєю. („Business Insider“)

■ Трамп призначив нового Посла до Росії

ВАШІНГТОН. — Президент Дональд Трамп призначив нового Посла США до Росії. Ним є колишній губернатор Юта Джан Гантсмен. 57-літній республіканець вже двічі служив амбасадором: до Сінгапуру за Президента Джорджа Г.В. Буша, і до Китаю за Президента Барака Обами. В 2005-2009 роках він був одним з найбільш популярних губернаторів в історії стейту, скоротивши податки на 400 млн. дол. і спричинився до зросту економіки. У 2014 році, як предсідник аналітичного центру „Атлантичної Ради“, Дж. Гантсмен назвав російську агресію в Україні „алармуючим дзвінком“ для Заходу про намагання Президента Росії Володимира Путіна відбудувати колишню советську імперію. Дж. Гантсмен сказав, що тому що половину торгівлі Росії це продаж нафти й природного газу Європі, США пованна покарати Москву „там де найбільше болить“ і співпрацювати з своїми союзниками щоб замінити цю російську енергію американськими експортерами. („USA Today“)

■ Усунено головного прокурора країни

КАРАКАС. — Головний прокурор Венесуели Люїза Ортега Діаз була усунена з посади 5 серпня і стане перед судом. Це сталося менше чим 24 години після того, як уряд створив нову конституційну асамблею з широкою владою придушити дисидентів і закріпити правління соціалістичного Президента Ніколяса Мадуро. Л. Діаз була дотепер найвищим членом уряду, котра критикувала президента. Вона видала заяву, називаючи своє усунення „лиш маленьким зразком того, що очікує кожного хто відважується протиставитися тоталітарній системі правління“. У інтерв'ю для газети „Вашінгтон Пост“, вона засудила створення нової асамблеї як „народження диктатури“. У відповідь на рішення конституційної асамблеї усунути прокурора, південноамериканський торговельний блок Меркосур 5 серпня суспендував Венесуелю у членстві на необмежений термін. („The Washington Post“)

■ Китай здобув дипломатичну перемогу

МАНІЛЯ, Філіпіни. — Комуністичний Китай здобув дипломатичну перемогу 6 серпня у своїй кампанії послабити спротив до своїх широких претензій на Південно-Китайське море. Після двох днів напружених засідань в столиці Філіпін, міністри закордонних справ з 10-членної Асоціації південноазійських націй (ASEAN) видали спільну заяву, яка – за словами дипломатів – була обережно сформульована щоб не образити Китай, який має претензії до майже цілого стратегічно важливого моря, крізь яке річно проходить 5 трлн. дол. світової корабельної торгівлі. Минулого року, трибунал ОН вирішив, що широкі претензії Китаю до моря не мають легальних підстав, але Китай зігнував це рішення, Країни ASEAN підписали подібний документ 2002 року, який суворіше поставився до Китаю. Але аналітики кажуть, що за останніх 15 років Китай підсилював свої претензії, одночасно натискаючи на ASEAN видавати чимраз слабші заяви. („AFP“)

Буде Українсько-Канадський центр

Світлана Орел

КРОПІВНИЦЬКИЙ. – Під час зустрічі у лютому 2016 року на виставці „Освіта в Канаді“ керівника відділу міжнародних зв'язків Центрально-українського національного технічного університету Владислави Натальченко та представника Департаменту міжнародного співробітництва канадського державного навчального закладу „Mohawk College“ в Гамільтоні, Онтаріо, Світлани Кірнасової з'явилася ідея відкриття в місті Українсько-Канадського центру. С. Кірнасова родом з нашого краю, тож радо відгукнулася на пропозицію про співпрацю.

В. Натальченко та С. Кірнасова заручилися підтримкою уряду Канади.

14 липня С. Кірнасова разом з старшим радником Канадської служби з питань торгівлі в Україні Клінтоном Мартіном побували у місті, зустрілися з ректором Центрально-українського технічного університету Михайлом Чорноволем, оглянули приміщення, де розташовуватиметься Українсько-Канадський центр. Його плянують відкрити до кінця цього року.

На базі центру діятимуть курси поглибленого вивчення англійської мови для студентів,

14 липня зустрілися (зліва): Світлана Кірнасова, Клінтон Мартін, Михайло Чорновол, Владислава Натальченко. (Фото: Центрально-український національний технічний університет)

викладачів, інших зацікавлених осіб, зокрема для підприємців міста, які мають намір працювати з канадськими партнерами. Для викладання на таких курсах запрошуватимуть викладачів з Канади, а в навчанні буде використовуватись навчальна література та методики „Mohawk College“.

Центр сприятиме здійсненню спільних українсько-канадських проектів в галузях освіти, науки, академічних обмінів, підприємництва, формування громадянського суспільства, сприятиме залученню інвестицій в іновацийні наукові проекти.

Олексій Навальний і Україна

У березні наступного року в Росії відбудуться вибори президента. Політики вважають, що шляхом різних махінацій президентом залишиться Володимир Путін, який ще вичікує з висуненням у кандидати. Серед кандидатів найбільшу увагу привертає Олексій Навальний, який рішуче виступив проти корумпованого режиму В. Путіна і разом з своїми прихильниками провадить боротьбу з ним. Його програма включає три основні вимоги: усунення крадіїв-корупціонерів, незалежність судів і свободу преси. Цього року по всій Росії вже відбулося два масових протести, організовані О. Навальним, які призвели до арештів численних учасників. В. Путін намагається всляко шкодити О. Навальному. Проти нього було зфабриковано судові справи, які закінчилися вироками. Він не має доступу до державного телебачення і контрольованих урядом засобів масової інформації. Згідно з рішенням суду, О. Навальний не може офіційно зареєструватися кандидатом в президенти Росії. Але популярність головного опозиціонера Росії зростає.

О. Навальний – росіянин українського походження. Батько його – українець з села Залісся біля Чорнобиля. Вчився в Єйльському університеті. Він не підтримує захоплення Росією Криму, закликає до санкцій проти „внутрішнього кола Путіна“. Він визнав, що на Донбасі воюють російські війська і пообіцяв вивести їх, якщо стане президентом Росії. Також він пообіцяв у випадку перемоги на президентських виборах передати Україні контроль над кордоном та зазначив, що через дії В. Путіна Росія отримала в особі України державу, де 40 млн. осіб будуть довго вороже ставитися до Росії.

20 липня у московському бюро Фонду боротьби з корупцією відбулись теледебати О. Навального з колишнім „міністром оборони ДНР“ та головним ідеологом проекту „Новоросія“, полковником Федеральної служби безпеки Росії Ігорем Стрелковим-Гіркином, організатором загарбання Криму і війни на Донбасі. Політологів дещо здивував вибір О. Навальним своїм опонентом російського полковника, причетного до численних воєнних злочинів. Але телевізійна розмова дозволила О. Навальному ще раз розповісти про свою програму, а також показала збірний образ супротивника, тому що багатьом в Росії тепер подобається позиція І. Стрелкова, котрий хизується особистою участю у двох чеченських війнах, збройних конфліктах у Югославії, Придністров'ї, в Україні, закликає силою поширити кордони Росії на держави, де є російське населення, відродити колишню імперію.

О. Навальний має намір стати президентом Росії, тому усю свою увагу зосереджує на поліпшенні життя її населення, відстороненні сучасної влади від бюджету-годовниці, економічних реформах, рішуче виступає проти усіх війн, які провокує режим В. Путіна. Він заявив, що в Україні не було насильницького повалення режиму Віктора Януковича, а було насилля, спровоковане цим режимом. На Донбасі існує корупційний режим вбивць, який підтримує В. Путін і оточення, вважає О. Навальний.

Звісно, було б помилкою сподіватися, що О. Навальний, якби він став президентом Росії, діяв би на шкоду очоленої ним держави. Але він принаймні міг би почати припинення війни, яка обертається неправими втратами і для України, і для громадян Росії. На відміну від полковника КГБ В. Путіна чи полковника ФСБ О. Стрелкова, він ніколи не служив в каральних органах, шанує права людей і тверезо оцінює місце України та Росії в сучасному світі.

ІСТОРІЯ

Як народилися українські „мультики“

Світлана Орел

Українській анімації цього року виповнюється 90-ліття. Про одного з творців перших українських мальованих фільмів Євгена Горбача я недавно дізналася від його доньки Маріанни Дорошенко, викладача Кіровоградського музичного училища, яка більшу частину життя прожила у нашому місті і лише в останні роки наважилася публічно розповісти про батька.

Художник, а свого часу режисер мультиплікаційної кінематографії Є. Горбач, прожив життя, постійно остерігаючись тодішньої влади. Він народився на Чернігівщині, був сиротою. Виховувався у родині дядька. У Борзні, де він тоді жив, при церковно-приходській школі діяла кляса малювання, у якій вчив дітей учитель Андроник Лазарчук. Одним з його найкращих учнів став Є. Горбач. Розповідає М. Дорошенко: „Коли йому було тоді 17, дуже захотілося побачити море. Грошей, звісно, не було. І він прилаштувався між вагонами пасажирського потягу і фактично назавжди покинув своє рідне містечко. Потрапив до Києва і зумів вступити до художнього інституту, де його наставником був славнозвісний Федір Кричевський, який прилучив юнака до високого художнього мистецтва. Після закінчення інституту він увійшов до складу групи, яка розпочала виробництво анімаційних фільмів на студії „Українфільм“ Київської кінофабрики. Працював у одній групі з Іполитом Лазарчуком, сином учителя малювання, який у ранній юності пророкував йому мистецьке майбутнє“.

Художні мультфільми в Україні почали виготовляти на Одеській кіностудії у кінці 1920-их років. Це були мальовані картини на целулоїдних аркушах. Кожен рух героя треба було змалювати на окремому аркуші. Але уже перші роботи – „Мурзилка в Африці“, „Тук-тук та його товариш Жук“ мали великий успіх і розголос в пресі. Не слід забувати, що крім матеріальних та творчих проблем (а це були роки політичних репресій) легко було потрапити під ідеологічний коток. У статті Г. Лойка „Рисований фільм в Україні“ (журнал „Радянське кіно“, жовтень-листопад 1935 року) згадуються фільми „Українізація“ і „Білочка та миша“, які визнано ідеологічно шкідливими, останній зокрема, як зазначав автор, мав тенденції куркульської ідеології.

Але Є. Горбач, Семен Гуєцький та І. Лазарчук наполегливо вивчали методи роботи Волта Діснея,

роботами якого щиро захоплювались. Вони хотіли творити об'ємні і кольорові мультфільми. Наприкінці 1936 року журнал „Радянське кіно“ повідомляв: „На Київській кіностудії ведеться підготовка до виробництва кольорового мультиплікату. Роботу доручено режисеру Є. Горбачу“.

І такий фільм з'явився. „Лісовий договір“ („Казка“) був першим звуковим кольоровим українським мультфільмом, тим більше й музика до нього створювалась на основі українських народних пісень. Та якраз у той час діяльність мультиплексу згорнула. У Москві, звісно, працювала своя анімаційна студія. І довгий час ніхто й не згадував, що у Києві теж тривала успішна творча робота і було налагоджено виробництво українських мультфільмів. Аж у 1959 році І. Лазарчук відновив цех художньої мультиплікації на Київській кіностудії. Його справу продовжили Ірина Гурвич, Давид Черкаський, Володимир Дахно, інші.

Після закриття цеху мультиплікації Є. Горбач залишився працювати на кінофабриці. З початком війни він разом з її колективом був евакуйований. У 1944 році повернувся до Києва і оселились на Лук'янівці, у старому будинку, виділеному для художників і скульпторів. Усе тодішнє життя була просякнуте страхом і „стукацтвом“. Батьки наказували дітям, аби щільно тримали язика за зубами, а самі у присутності дітей намагалися не говорити про щось значиме.

Є. Горбач знайшов роботу ретушера-художника у видавництві „Радянська школа“. Але художня творчість не покидала його. Він малював і створив чимало картин. Його ще довоєнна картина „Обшук Шевченка в Оренбурзі“ і нині прикрашає музей поета в столиці. За життя Є. Горбача не відбулося жодної його виставки. Він сам не хотів цього, очевидно, розуміючи, що не зміг сповна розкрити свої здібності і талант. Після його смерті, на початку 1980-их років, з ініціативи вдови художника у Києві відбулися три виставки його картин.

Художник Є. Горбач, за словами його доньки, був дуже терплячим, мудрим, скромним, майстровитим. Сам власноруч зробив бандуру і навіть організував самодіяльне тріо. Якби він мав можливість вільно і без перешкод працювати на ниві мультиплікації, то створив би цілу плеяду неповторних героїв з українським національним кольоритом, які б могли стати оберегами багатьох юних душ.

Кропивницький

Обговорення нового мультфільму провадять (зліва): Євген Горбач, Іполит Лазарчук, композитор Олександр Зноско-Боровський, Семен Гуєцький. (Фото 1930-их років).

СВОБОДА

Пам'ятаймо
про
Україну!

Газета заснована у 1893 році

Видає Український Народний Союз

Головний редактор: Рома Гадзевич

Редактори: Левко Хмельковський, Петро Часто

FOUNDED IN 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

☎ (973) 292-9800

E-mail: svoboda@svoboda-news.com

Fax (973) 644-9510

Website: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to:

Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Передплата:

\$90.00 на рік, \$50.00 на півроку.

Для членів УНСоюзу – \$80.00 на рік, \$45.00 на півроку.

Електронна версія (www.svoboda-news.com) – \$40.00.

Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda“.

Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ“

Адміністрація / Оголошення	Володимир Гончарик ☎ (973) 292-9800 x 3040 Fax (973) 644-9510 E-mail adukr@optonline.net
Передплата	Володимир Гончарик ☎ (973) 292-9800 x 3040 E-mail subscription@svoboda-news.com

Думки, висловлені в матеріалах, підписаних конкретним автором, не конче віддзеркалюють позицію редакції тижневика „Свобода“ або її видавця.

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Дві філософії – прощення і звинувачення

При кожній моїй поїздці в Україну у мене відновлюються враження про українсько-польські відносини, які останнім часом погіршилися через агресивність польської сторони. На площі Ринок у Львові поляків – ціле море людей. На Личаківському цвинтарі – великі групи польських туристів. Після української мови, мабуть, польська мова є другою у Львові. Російську мову далеко менше чути.

З польської сторони у Перемишлі є Український народний дім Об'єднання Українців Польщі. Занедбаний, але це вина українців. Є виставка у вікні про Акцію „Вісла“. Поблизу – штаб шовіністичної, але владної партії „Порядок і справедливість“. Багато українців сьогодні у Перемишлі – є катедра, церква, українські власники домів.

Десять років тому був я у Перемишлі, у Костелі кармелітів босих св. Тереси разом з відомим українським поетом Дмитром Павличком, раніше Послом України у Варшаві. Ми були вражені негативними написами в пам'ять польських воєнків, які загинули з рук „українських націоналістичних банд“. Як президент Світового Конгресу Українців я тоді написав у цій справі до Папи Бенедикта, до Патріярха Любомира Гузара та інших з проханням, щоб кармеліти усунули ці написи, бо у церкві не повинно бути звинувачень, а має бути прощення. Не було відповіді, лише Патріярх Любомир погодився з моїм зауваженням.

21 липня я знов відвідав згаданий костел, але вже не побачив згаданих написів. Правда, костел був частково у рихтуванні і, мабуть, якраз там висіли ці написи.

Наступного дня я поїхав до села Павлокоми, де 1-3 вересня 1945 року польська Армія Крайова замордувала 366 невинних людей. У Павлокомі є спільна могила-

пам'ятник цим жертвам. Виписані прізвища загиблих, але не зазначено, хто їх вбив. Поруч з українським цвинтарем стоїть костел. Біля нього – пам'ятник 38 полякам, полеглим у 1939-1945 роках. Виразно написано, що вони загинули з рук українських націоналістів.

Ось така подвійна мораль і філософія, а фактично – політика. На українському військовому цвинтарі у Перемишлі спочивають тлінні останки воєнків Української Галицької Армії та Української Повстанської Армії, які загинули в селах Бірча та Лішні. На могилах немає окреслення, з яких рук загинули ці українські воїни.

На Личаківському цвинтарі польських „Орлят“ у Львові написано, що вони загинули, захищаючи Львів, але невказано, від кого. За це відповідає українська влада.

Пам'ять і прощення – це пасивна політична позиція і християнська мораль, а звинувачення – агресивне наставлення. У політиці і для самозбереження треба знати своїх ворогів. У християнстві треба прощати своїм ворогам, як Христос прощав. Натомість польський провідний діяч Ярослав Качинський каже, що Україна з Степаном Бандерою до Європи не дійде. Його партія сьогодні при владі у Польщі. Поляки зробили фільм „Волинь“, у якому брали участь актори Театру ім. Марії Заньковецької зі Львова. Головний режисер театру хвалив цей кіновитвір.

Мабуть, ми інші люди. Тема до пригаду. Маємо бути чемними, увічливими, пасивними чи агресивними, захищаючи свої інтереси. Мабуть, треба діяти по-християнськи, але пам'ятати, що наші противники чи вороги діють інакше.

Аскольд Лозинський,
Нью-Йорк

Андрія Балка до села не пустили

Досліджуючи білі плями в історії Полтавщини – збираючи легенди, перекази, спогади старших людей, вихованці Діаспори бібліотеки ім. Галини Король записали у селі Велика Гремяча розповідь селян про Андрія Балка – співака, танцюриста і майстра на всі руки, який безслідно зник у 1941 році в завірюсі воєнного лихоліття.

Відшукались його сліди лише на початку 1990-их років, коли він з США приїхав в Україну, аби провідати рідне село і єдину сестру, яка мало не загинула в часі чергового голоду 1947-1949 років і жила під гнітом важкої психологічної травми. Зважаючи на велику бідність, у якій жили колгоспники Великої Гремячої, аби гість з Америки не став її свідком, спеціально створена комісія не пустила А. Балка в рідне село. Натомість влаштувала йому зустріч з сестрою у одно-

му з київських готелів, попередньо купивши пристойний одяг для селянки з Великої Гремячої. Одяг сільський голова забрав у жінки зразу ж після її повернення до села.

Минув час. Андрієвої сестри вже кілька років немає. Увесь рід вимер. А десь за океаном живуть нащадки втікача з червоного раю – гремячівського співака, танцюриста і хлібороба А. Балка.

До приходу більшовиків село Велика Гремяча налічувало понад 2,000 господарств. В його надрах є великі природні запаси найціннішого у світі продукту – питної води унікальної за смаковими і лікувальними властивостями. Але число жителів села тепер скоротилося до 40 осіб.

Анатолій Сазанський,
Миргород,
Полтавська область

У Львові принесли квіти героям

28 травня, в день Свята Героїв, було покладено квіти до пам'ятників та могил учасників національно-визвольної боротьби, відбулася святкова хода від пам'ятника Тараса Шевченка до пам'ятника Степана Бандери. А увечері „Просвіта“ провела вечірськомин „Дороги вольні і невольні“ про Романа Іваничука (1929-2016), письменника, лауреата Шевченківської премії, почесного голо-

ви „Просвіти“ з нагоди його дня народження. Вечір відкрив голова обласної „Просвіти“ Ярослав Пітко, доповідь про Р. Іваничука вголосив поет Ігор Калинець. Відбулася мистецька частина з участю виконавців Театру ім. Марії Заньковецької та молодіжних колективів.

Віра Боднарук,
Порт-Шарлот, Флориди

Воїни дякують Ярославі Рубель

Відома пластунка, союзника, громадська діячка з Нью-Йорку Ярослава Рубель усе життя живе Україною, живе для України. У пластовому курені „Перші стежі“ багато років вона залишається прикладом громадського служіння, активного патріотизму, організаторського хисту, інтелігентності, освіченості, почуття гумору і молодецького завзяття.

Коли у 2014 році на українську землю прийшла війна, Я. Рубель відразу почала ряд проєктів для допомоги українським бійцям на сході України. З того часу неодноразово „стежинки“ в Україні з ініціативи Я. Рубель проводили ряд заходів для підтримки наших воєнків. У травні цього року допомогли, завдяки ініціативі та фінансовій підтримці Я. Рубель, отримали наші бійці на передовій лінії бойових зіткнень поблизу Авдіївки. З початку року бойові дії тут мають чи не найбільшу інтенсивність. На запитання, що потрібно воєнкам на передовій, ми отримали відповідь, що потрібно те, що врятує життя бійців. Відповідно був узгоджений список потреб і для батальйону 39-ої бригади було закуплено потужний і гостро необхідний генератор, бензопили, різноманітний робочий інвентар для облаштування контрольних-спостережних та опорних пунктів, траншей і окопів, засоби гігієни, ліки, солодощі, каву.

Пластунка з Авдіївки Таня Переверзева, яка безпосередньо передавала допомогу, розповіла бійцям про Я. Рубель. Вони були захоплені її історією і передали для неї особливу подяку: „Шановна Слава Рубель! Безмежна вдячність та низький уклін від кожного військовослужбовця 30-го батальйону за Ваше добре серце, небайдужість, щирість, яку Ви проявляєте, допомагаючи нам зміцни-

ти віру та силу духу в боротьбі за незалежну, вільну, заможну, щасливу Україну! Ваша практична допомога безпосередньо в зоні проведення антитерористичної операції є вагомим внеском в укріплення боєздатності нашого батальйону та розбудові Збройних сил України. Командир бригади, підполковник В. Гуляк“.

Крім того, допомогу отримав батальйон глибинної розвідки, розміщений біля Попасної. Український офіцер Валентин Дерело, якому також допомогла Я. Рубель, написав листа: „Дорога Слава Рубель! Моя родина хоче висловити слова великої подяки за значну допомогу в придбанні комплекту військового одягу для бійця Дерело Ілони, яка збирається проходити службу в зоні проведення Антитерористичної операції. Я є офіцером-військовослужбовцем Збройних сил України, одружений, маю двох чудових дітей: сина Владислава – 15 років, та доньку Карину – 13 років. У 2014 році, коли розпочалася збройна агресія Росії проти України, відразу прийняв рішення про участь у захисті держави. У 2015 році я знову поїхав на схід, адже, вважаю, що мій досвід та бажання жити в вільній, європейській країні є дуже сильним мотиватором. На початку 2016 року моя дружина також виявила бажання проходити службу в зоні бойових дій. Вона стійко переносить всі труднощі. Наш син, дивлячись на батьків, став вихованцем військового ліцею і дуже цим пишається. Наша донька також виявила бажання вступити на навчання до військового ліцею. Хіба можна перемогти народ, який засвідчує таку силу духу, таку єдність, таку жертвовність і самовіддачу?“

Оксана Заліпська,
Рівне

Пластунка з Авдіївки Таня Переверзева привезла подарунки воєнкам.

Відділ реклами –
973-292-9800, дод. 3040

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Показали приватну колекцію

Олена Стельмах-Морозевич

ВІТ-РІДЖ, Кольорадо. – Знову цього року родина Фіглюсів – Марійка з дітьми Одаркою та Ігорем – організували виставку українського мистецтва з їхньої приватної колекції. Виставка в культурно-спортовому осередку міста містила жіночий гуцульський одяг, кера-

міку, дереворізьбу та інкрустацію, багато писанок.

В центрі стояла чудова писанка на гусячому яйці, а за нею, на стіні, велика фотографія цієї ж писанки, де було видно її дрібні деталі.

Внизу карточки запрошували маленьких гостей придивлятися і шукати елементи взорів, зображених на різноманітних писанках.

На виставці з колекції родини Фіглюсів.

Д-р Анатолій Чабан розповів про українську кухню

Д-р Анатолій Чабан і (зліва) добродійки Оксана Шак, Леся Сівко та їхня помічниця Оксана Івановська. (Фото: Левко Хмельковський)

Левко Хмельковський

САВТ-БАВНД-БРУК, Нью-Джерсі. – 30 липня директор Українського Історико-Освітнього Центру Української Православної Церкви США Наталя Гончаренко запросила професора Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького д-ра Анатолія Чабана розповісти громаді про історію української кухні на Середньому Подніпров'ї.

Сестрицтво Покрови Пресвятої Богородиці при Українській православної церкві св. Андрія Первозваного, яке очолює добродійка Леся Сівко, приготувало укра-

їнський обід. Зустріч відбулася в церковній залі у Савт-Бавнд-Бруку, Нью-Джерсі.

В основу розповіді, ілюстрованої прозірками, гість поклав свою монографію з цієї теми „Щедрий стіл“. Доповідач докладно зупинився на особливостях даного регіону, підкреслив різницю у куховарстві навіть в одному регіоні, розповів не лише про давні і часто забуті страви, а й про кухонне спорядження, різні печі, символічне значення окремих страв, закликав сприяти поширенню повсякденної української культури, зокрема кухні, одягу, пісень у західному світі.

Гості у церковній залі.

Спортова школа почала вишкіл

Омелян Твардовський

КЕРГОНКСОН, Нью-Йорк. – 23 липня з участю батьків і членів Управи Українського Спортивно-Виховного Товариства (УСВТ) „Чорноморська Січ“ відбулося відкриття літньої Спортової школи, в якій в цьому році беруть участь понад 60 учасників та інструкторів.

Після реєстрації учасників була проведена перша таборова збірка, в якій поруч взяли участь також батьки. Зустріч відкрив адміністратор спортової школи, колишній багаторазовий учасник літніх вишкільних Ярослав Твардовський, який привітав присутніх, представив і запросив до слова Омеяна Твардовського, почесного голову УСВТ і 47-разового керівника минулих літніх спортивних шкіл, у яких побували сотні представників молоді, які стали найкращими спортсменами.

У своєму виступі представник Управи сказав: „Спортивній школі невдовзі сповниться 50 років. За цей час спортивні вишколи пройшло багато сотень українського юнацтва у ділянках копаного м'яча, відбиранки, плавання і тенісу. Вишколи проводили визначні фахівці, тренери. Провід Спортової школи певний, що значна більшість з вас теж набуде в цьогорічному вишколі спортивних вміlostей і ви стане-

те найкращими у своїх дружинах в клубних і школах. Ви діти патріотичних батьків. В Україні триває війна з російськими загарбниками, уже загинули сотні наших вояків в боях, тисячі стали поранені. Ми живемо за океаном, але підтримуємо поранених. Прошу хвилиною мовчанки вшанувати загиблих наших братів і сестер“.

У часі свого спортивного розквіту, в 1969 році, УСВТ організувала першу в США українську Спортову школу не тільки для юнацтва „Ч. Січ“, але й для учасників з інших наших спортивних осередків. На вишкіл до Спортової школи прибувало юнацтво групами з Спільки Української Молоді, спортивних товариств „Крилаті“, „Леви“ Чикаго, „Львів“ Клівленд, „Черник“ Дітройт та інших міст.

Провід Спортової школи з кожним роком поширював та вдосконалював вишкільні програми, вводив якісні новації, добирав все кращих і досвідчених фахівців-тренерів.

Англійською мовою промову повторив головний опікун учасників Джімі Куричак.

Учасників повідомлено, що 3-4 липня вони візьмуть участь в чергових Українських Спортивних Іграх Молоді на оселі Спільки Української Молоді в Еленвілі, Нью-Йорк, і 4 липня – у тенісних і плавацьких змаганнях на Союзівці.

Києво-Печерська...

(Закінчення зі стор. 1)

управляла і об'єктами і буферними зонами, – зазначає вона. – Мова йде про створення такого органу, який би розглядав питання забудови, реставрації, реконструкції об'єктів на їхній території та буферних зонах, до якого б входили всі зацікавлені сторони, а саме: Міністерство культури, київська влада, адміністрації двох заповідників, громадськість, релігійні громади, які перебувають на цій території“.

Натомість ініціаторка громадської платформи „SOS – майбутнє!“ Наталя Заболотна звинувачує Міністерство культури у зменшенні площ буферних зон навколо об'єктів культурної спадщини.

„Кілька місяців тому в пресі з'явилася інформація про скорочення буферних зон навколо Києво-Печерської Лаври. Я була директором „Мистецького Арсеналу“, його територія – 9,8 гектари – є суцільною охоронною територією. Розуміємо, що Державному управлінню справами дуже кортить розпродати та забудува-

ти територію, яка йому належить. Чи не з цією метою було скорочено буферні зони?“ – зауважує Н. Заболотна.

Навколо Києво-Печерської Лаври буферну зону не скорочували, заперечує Т. Мазур.

„Що стосується скорочення буферних зон – ми проводили окрему прес-конференцію і всім пояснювали, що відбувається, – каже вона. – І тільки люди, які нічого не розуміють в пам'яткоохоронній справі, говорять про якесь скорочення буферних зон“.

Крім того, генеральний план міста Києва є в компетенції місь-

кої влади, а не Міністерства культури, наголошує Т. Мазур.

„ЮНЕСКО так само дає зауваження з цього приводу. Очевидно, що питання має бути поставлено міському голові, оскільки саме Київ має розробити цей документ. Міністерство культури може погоджувати тільки історико-архітектурний опорний план, який є частиною генерального плану. І ми вже не перший місяць чекаємо, коли цей документ буде внесений на розгляд Міністерства культури“, – зазначає вона.

УКРАЇНСТВО В СВІТІ

Українців в Боснії і Герцеговині стає все менше

Богдан Ліський

Українці з Східної Галичини, а у меншому числі Північної Буковини і Тячева на Закарпатті переселялися в Боснію і Герцеговину в період з 1890 до 1914 року з економічних причин. Їхнє життя в новім краю ґрунтовно описане, проте українською мовою ніхто не опублікував повні дані про їхню чисельність за минулі 127 років. Цей недолік можна виправити.

Чисельність українців в Боснії і Герцеговині можна простежити з офіційних результатів переписів населення, календарів Греко-Католицької Церкви в Югославії і „Єпархійного вісника“ Кріжевецької єпархії. В цих документах українці зареєстровані як русини, малоросіяни, українці і греко-католики.

З двох переписів населення Австро-Угорщини дізнаємося, що в Боснії і Герцеговині в 1895 році жило 163, а в 1910 році 8,136 греко-католиків і що 7,431 особа мала руську як рідну мову.

Королівство СХС (Югославія) опублікувало дані за два переписи населення. В першому знаходимо, що в Боснії і Герцеговині в 1921 році жило 9,308 греко-католиків і 8,146 русинів (малоросіян). Другий перепис з 1931 року не подає дані за цілу Боснію і Герцеговину. З нього дізнаємося, що в провінції Вербаська Бановіна жило 8,915 греко-католиків.

За даними календарів Греко-Католицької Церкви у Югославії в Боснії і Герцеговині в 1933 році жило 9,300, в 1940 році 10,817 і в 1941 році 10,930 греко-католиків.

В „Єпархійному віснику“ ч. 3 Кріжевецької єпархії за 1943 рік на 183-ій стор. подані дані за Боснійський греко-католицький вікаріят: „Згідно з дотеперішнім обчисленням, (яке не могло бути через воєнні обставини найбільш точно проведене, але зроблено все можливе) в цілому вікаріяті живе 12,435 греко-католиків українців, наvernених трохи менше 2,600 і приблизно 30 інших, усіх – 15,000”.

У переписах населення, які зроблені у другій половині ХХ ст., стверджується, що в Боснії і Герцеговині жило:

1948 року –	7,883 русини
1953 року –	7,473 русини
1961 року –	6,136 русинів
1971 року –	5,333 українці і 141 русин,
1981 року –	4,502 українці і 111 русинів,
1991 року –	3,929 українців і 133 русини.

З перепису населення за 1991 рік можемо дізнатися, що 3,139 осіб виказалися як греко-католики, а 2,892 мали українську як рідну мову.

Останній перепис населення внаслідок війни в Боснії і Герцеговині, яка була з 1992 до 1995 року, і післявоєнних політичних незгод поміж сербами, хорватами і босняками-мусульманами, відбувся щойно у 2013 році. З нього ще не можна виявити дані про чисельність українців за цілу Боснію і Герцеговину, але тільки за сербський ентитет під назвою Республіка Сербська. Оскільки у інших частинах поза Республікою Сербською в попередніх періодах жило дуже мало українців, то можемо дані за Республіку Серб-

ську вважати приблизними даними за цілу Боснію і Герцеговину.

За даними останнього перепису населення в Республіці Сербській у 2013 році жило 2,197 українців. Вони були розсіяні по наступних общинах:

Баня Лука –	408
Градишка –	109
Дервента –	29
Добой –	11
Зворник –	4
Лакташі –	232
Модріча –	5
Новий Град –	2
Пале –	2
Прієдор –	346
Прнявор –	832
Србац –	132
Тесліч –	8
Требіне –	4
Челінац –	57

По одному українцю було в Шіпові, Броді, Вішеграді, Власениці, Східному Нове Сараєві, Котор Вароші, Трнові, Рибнику, Рогатиці, Соколаці, Східній Іліджі, Лопарі.

З цих статистичних даних ми бачимо, що число українців в Боснії і Герцеговині до Другої світової війни росло, а після неї постійно зменшувалося. Тепер ми будемо мати коротко справу з можливими причинами того спаду і навколишнім середовищем, в якому українці жили і живуть.

Економічні обставини в Боснії і Герцеговині для українців, які оселилися там як хлібороби, ніколи не були достатньо добрими. Це переважно гориста країна, в якій мало перевагу від австро-угорської окупації в 1878 році та до розпаду Югославії дрібне сільське господарство. Українці жили у більшості на ґрунтах поганої якості у горбисто-гірській області на північно-західній частині Боснії, або точніше поміж рікою Уна на заході, рікою Босна на сході і рікою Сава на півночі. Найзахідніше українське село була Домброва (Пастірево) коло міста Босанскі Нові, найсхідніше – Детлак, найпівденніше Стара Дуброва, а найпівнічніші – Лепениця і Церовляни.

Українські села були віддалені і по 30 кілометрів від найближчих міст. Дорожня мережа до недавнього часу була слабо розвинена. Промисловість Боснії і Герцеговини почала розвиватися щойно після Другої світової війни, так що одна частина українців працювала на підприємствах в містах Принявор, Баня Лука і Прієдор. Проте і тут ніколи не було достатньо робочих місць, так що українці, шукаючи роботи, переселялися до інших місцевостей або республік, а деколи і в інші держави.

Також, на екомічні обставини в українських селах у Боснії негативний вплив мало те, що соціалістична Югославія почала застосовувати радянський досвід у будові держави. Сільське населення обкладали величезним податком і напруженою безплатною роботою, яку тяжко було виконувати. Українським селянам, які жили на родючих ґрунтах, відбирали землю і їх переселяли на нові місця проживання. На їхніх ділянках землі створювала держава селянські кооперативи або державні фарми радянського типу. Деяким українцям і на неродючій землі, як, наприклад, у Старій Дуброві, відібрали господарства без будь-

Під час останньої війни 1992-1995 років серби підірвали вибухівкою Українську греко-католицьку церкву у Прняворі.

якого відшкодування і там посадили сосновий ліс.

Друга світова війна мала катастрофічні наслідки для українців у Боснії і Герцеговини. Вони опинилися у всіх воюючих військах. Найбільше їх було в Українському Легіоні (приблизно 500 воїнів), який був створений в 1941 році в складі домобранів Незалежної Держави Хорватії з боку ОУН Андрія Мельника, з наміром послати його в Україну до боротьби за її незалежність. На другому місці по чисельності українці були у комуністичній партизанці Йосипа Броз Тіто. Декілька осіб було у німецькому війську, але примусово мобілізованих. Троє з них після капітуляції Італії, як їх перевели у Далмацію в Хорватії, дезертирували і перейшли до партизанів. Декілька було в сербських четниках і хорватських усташах. Українські жертви були майже у кожному із згаданих військ. Крім того, постраждали українські цивільні особи. Їх найбільше ліквідували сербські четники і партизани. Від німців, потім козаків в німецькій службі і хорватських усташів убито мале число українців. Українські жертви в Другій світовій війні ніхто не досліджував, але можна оцінити, що їх загинуло кількост.

У війні 1992-1995 років не було багато жертв серед боснійських українців. Кілька їх убито з боку сербів, а кілька загинуло, бо були в сербському війську і воювали проти боснійських мусульманів і хорватів.

Асиміляція, природний суспільний процес, довго не діяла у боснійських українців. Українці в ряді населених пунктів становили більшість населення, жили ізольовано від сербського впливу. Вони були селяни, хлібороби, і з своїми маєтками в значній мірі економічно незалежні. Вони між собою завжди розмовляли українською мовою, на весіллях і забавах співали українські пісні. Вони заснували парафії Греко-Католицької Церкви, філії і читальні товариства „Просвіта“, читальні ГКЦ, українські аматорські культурно-освітні і культурно-мистецькі товариства, що уповільняло асиміляцію. Крім усього цього, перших 50 років своєї присутності в Боснії, українці були на вищому культурному рівні від сербів й інших тубільців, так що і не прагнули бути як вони.

Асиміляція прискорилося після 1945 року, коли українці почали переселятися до міст, працювати на

фабриках, одружуватися з особами інших національностей і не вживати щоденно українську мову.

В той самий час в нових умовах, під час президента Й. Тіто, серби дуже просувалися вперед і були привілейовані у суспільстві. Вони стали лікарями, інженерами, професорами, директорами фабрик і партійними провідниками, так що стало вигідно з ними зв'язуватися. Сербі стали ще більш важливими, коли проголосили свою Республіку Сербську і захопили на своїй території безумовно все у свої руки. Тому в останній час дуже рідкісні шлюби між українцями і українками. Такі шлюби стали небагатообіцяючими, бо українці у сербському оточенні зараз цілковито залежні від сербів і не мають шансів розвиватися. У мішаних шлюбах українці повністю переходять на сербські звичаї. Деякі українці навіть і з чисто українських шлюбів почали святкувати сербську „krsnu slavu“, яка не має ніякого зв'язку з українськими християнськими традиціями.

Слід визнати, що серед сербів є багато добрих і чесних людей, але є й значне число тих, які не терплять співжиття з людьми іншої національності. Такі серби виступають за етнічно чисту сербську територію в Боснії і Герцеговині, без мусульманів, хорватів і національних меншин.

Українці мали проблеми з сербами від самого переселення в Боснію і Герцеговину, але опишемо тільки деякі приклади від 1941 року та до найновішого часу і дещо про становище українців в Боснії і Герцеговині і тепер у Республіці Сербській.

В Другій світовій війні сербські повстанці знищили польсько-українське село Домброва (українська і сербська назва – село Пастірево) коло міста Босанскі Нові (нова сербська назва Новіград). Сербські четники спалили 13 травня 1942 року польсько-українські села Раковац і Кунова в Приняворському повіті. У своїй книжці „Русини-українці в Югославії“, яка вийшла у Вінніпезі 1971 року, о. Любомир Рамач розповів про українське село Камениця: „У Другій світовій війні другий раз згоріла церква, але разом з монастирем і школою, що почала бути діяти між війнами. На такому гарячому терені і у ворожому оточенні не було чого більше чекати. Вірні залишили

(Закінчення на стор. 14)

Відкрили археологічну виставку в Києві

Георгій Лук'янчук

КИЇВ. – 14 червня у Національному музеї історії України відбулося відкриття виставки „Князі та гончарі: нові дослідження посади давньоруського Вишгорода“, на якій представлено близько 150 оригінальних експонатів, знахідок 2013-2016 років, виявлених Виш-

городською археологічною експедицією Інституту археології на чолі з Всеволодом Івакіним і Дмитром Бібіковим.

В. Івакін пояснив: „Гончарний ремісничий посад Вишгорода є унікальним центром гончарства для Східної Європи. Ми хотіли цієї виставкою привернути увагу до Вишгорода“.

Д. Бібіков розповів, що розкопки останніх років були зосереджені в урочищі „Гончарі“, між річкою Монашка та колишньою протокою Дніпра Коноплянкою. Гончарний посад займав площу близько 19 гектарів, що вдвічі перевищувало територію решти міста.

Під час розкопок у 2013-2016 роках знайдені князівські печатки і клейма у вигляді герба Рюриковичів на денцях посуду, які вказали на безпосередній зв'язок вишгородських гончарів з київським княжим двором.

Директор Вишгородського історико-культурного заповідника Влада Литовченко повідомила,

Виступає на відкритті виставки Посол Індії Манодж Кумар Бхарті. (Фото: Георгій Лук'янчук)

що у 2017 році продовжені розкопки на території гончарного посаду Вишгорода. Відомий археолог Теодосій Мовчанівський під час перших розкопок у посаді у 1934-1937

роках відкрив Вишгород як гончарний центр середньовічної доби не лише Україні, а й усьому світові.

На виставці з вітальним словом виступив Посол Індії Манодж Кумар Бхарті. Він зазначив, що історія будь-якої землі є приводом для гордості, і додав, що українська та індійська цивілізації мали дружні зв'язки з найдавніших часів, що доводить хоча б схожість української мови та санскриту.

Відкриття виставки відвідали також третій секретар посольства Ісламської республіки Афганістан Юзаф Шинварі, перший секретар Посольства Республіки Молдова Діана Гаджа, народний депутат попередніх скликань Юрій Кармазін та депутат Вишгородської міської ради Валерій Виговський.

Експонати виставки.

UKRAINIAN SISTERS

THE BEST CARE FOR YOU OR FAMILY MEMBER

24 hours and 7 days per week services

- Compassion
- Kindness
- Responsibility

Ukrainian - American homeware agency

631-764-5388

631-727-4071

Ukristersag@gmail.com

СОЮЗІВКА ЗАПРОШУЄ ВАС!

На чарівний краєвид, дивовижну природу і на справжню українську гостинність де Ви отримаєте можливість скуштувати смачні страви.

Також, ми маємо: суботні заходи, олімпійський басейн, тенісний корти, стежинки до мальовничої місцевості на території Союзівки, дерев'яну гуцульську капличку та багато іншого.

Більш того ми пропонуємо організацію святкових подій: весілля, день народження, хрестини і родинний відпочинок та ювілеї.

Спеціальна пропозиція серпня:
\$99 за ніч з сніданком на двох.

ЧЕКАЄМО НА ВАС!

Наші контакти: 216 Foordmore Road Kerhonkson, New York 12446
(845) 626-5641 | www.Soyuzivka.com | Soyuzivka.events@gmail.com

ANNUITIES

PREMIER NINE*

4%

ALSO AVAILABLE:
SELECT SEVEN – 3.5%*
STARTER FIVE – 3.0%*

Contact us:
888-538-2833

* First year rate. Second Year Rate – 3.0%.
All annuity rates are subject to change. Not available in all states.

Ukrainian National Association, Inc.

2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054
General Information: 800-253-9862 • Fax: 973-292-0900
www.UkrainianNationalAssociation.org
facebook.com/UkrainianNationalAssociation

МИСТЕЦТВО

Фотомайстер приїхав з Франції Мистці трьох країн показали твори

Олександр Костирко

ЧЕРКАСИ. – 21 червня згідно з Міжнародним проектом „Франція-Україна“ в обласному художньому музеї відкрилася спільна виставка „Батько-син“ французького фотографа Жана-Франсуа та його сина художника Жюльєна Клострів.

Вперше фотомайстер завітав на Черкащину п'ять років тому, де у місті Ватутіне відвідав будинок людей старшого віку. Потім були Умань, Кам'янка, ряд інших міст. З ним подорожує дружина Клод.

Виставка є діалогом чорно-білих світлин і малюнків, відтворених майстерним поєднанням олівця, туші й пастелі.

Ж.-Ф. Клостр народився у 1949 році. Визнання його як портретиста підтверджене багатьма французькими та міжнародними нагородами.

Син народився у 1977 році. На формування його художнього сві-

Жан-Франсуа Клостр з дружиною Клод. (Фото: Олександр Костирко)

тогляду вплинула сімейна подорож у Гімалаї. Протягом наступних років графіка, живопис і скульптура стали покликанням мистця.

Картина Жюльєна Клостра з виставки.

Народною артисткою України стала Леся Горова

Георгій Лук'янчук

КИЇВ. – Президент Петро Порошенко звання Народний артист України присвоїв 7 березня співакці, композиторові, викладачеві Вищого мистецького коледжу Київської дитячої академії мистецтв Лесі Горой.

У приміщенні Національного музею Тараса Шевченка 20 травня відбувся її творчий вечір, у якому взяли участь вокальні ансамблі „Віночок“ та „Подільночка“ з юними солістками Вікою Іваненко

і Олею Ткачук з Дитячої музичної школи ч. 35 (керівники Ірина Старостіна та Ольга Гаврилова, концертмайстер Олександр Пшенишнюк), юні студентки Юлія Киш та Злата-Амалія Бондар, дует Адріяни та Мідеї Наручцьких, співачка з Німеччини LinA Nina. Допомогали на сцені успішно провести концерт діти Л. Горової – Ліда та Зоряна. Було багато квітів, подарунків, теплих слів подяки і надхнення на нові твори. Співачка поділилась враженнями від своєї добровольчої діяльності на українсько-російському фронті.

Леся Горова серед шанувальників та друзів. (Фото: Георгій Лук'янчук)

Євген Цимбалюк

РІВНЕ. – Художники та скульптори з України, Хорватії та Білорусі стали учасниками міжнародного мистецького проекту „Шляхами наших перемог“, який 10 травня презентовано в місті Рівному. Проект являє собою зібрану колекцію з майже 50 творів живопису, скульптури, графіки та декоративно-прикладного мистецтва, об'єднаних темою нескореності українського духу, національно-визвольної боротьби українців, у тому числі й сучасної.

Автором ідеї став художник Тарас Більчук, який був учасни-

ком Майдану і якого нагороджено орденом „За мужність“. До експозиції у виставковій залі міського будинку культури, увійшли, зокрема, роботи таких відомих творців пензля та різця з Києва, Херсона, Рівного. Серед експонатів також представлені художні твори Станіслава Нініки з Хорватії та Євгенії Ринг з Білорусі. І звичайно, організатора проекту Т. Більчука.

Гроші, зібрані під час виставки, призначені на підтримку родини військового-зв'язківця Анатолія Лебеда, котрий загинув на сході України. В цій родині – двоє неповнолітніх дітей та хвора мама.

Художник Тарас Більчук відкриває виставку.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ

святкуючи 26-ту річницю Незалежності України

В НЕДІЛЮ, 27-ГО СЕРПНЯ - О ГОД. 12:00 ВПОЛУДНЕ

НА „ТРИЗУБІВЦІ“: UKRAINIAN AMERICAN SPORT CENTER - „ТРИЗУБ“

County Line & Lower State Roads, Horsham, PA

www.tryzub.org ~ тел. (267) 664-3857

1:30-4:30 попол.

„ЄДИНА УКРАЇНА — ЄДИНА З НАМИ!“

Блискучий літній концерт надворі в „Триzubівському“ парку

Українська музика, пісня й танці в одній динамічній програмі
Хореографія спільними зусиллями виступаючих мистців:

Танцювальний ансамбль „Волошки“
Танцювальний ансамбль „Іскра“
Скрипалька Іннеса Тимочко-Декайло
Живе відтворення української історії
Оркестра „Вокс Етніка“

4:30 по пол. — Забава
при звуках оркестри „Вокс Етніка“
Спонзор:

ВСТУП: 15 дол.; студенти 10 дол., діти до віку 14– безплатно. Безплатне паркування

Початок о год. 12-й вполудне:

Жива музика й танці

Українські народні страви й печива

Ярмарок та виставки

Українське мистецтво

й майстерність

Пікнікові страви

Холодні й гарячі напитки

Розваги для дітей

„Ефсане“ Кримсько-Татарський ансамбль

Ірина
Лончина

НОВИНИ НАУКИ

Д-р Лада Цимбала під час лекції.

Лекцію присвятили українській моді

ЕДМОНТОН. Альберта. – 12 липня в рамках серії лекцій Едмонтонського осередку Наукового Товариства ім. Шевченка в Канаді, з підтримкою відділу сучасних мов та культурології факультету гуманітарних наук, а також Методичного центру української мови Канадського інституту українських студій Альбертського університету, відбулася лекція доцента Львівської національної академії мистецтв Лади Цимбали.

Тематика лекції, пов'язана з проблематикою інтерпретацій традиційних мотивів у сучасній українській моді, зацікавила наукову громаду товариства і в сенаторській залі університету зібрала близько 20 слухачів. Лектор зосередила увагу на використанні українських вишиванок у сучасній українській високій та повсякденній моді.

Логічним і послідовним видався екскурс лекторки у часи становлення національної моделі української моди в роки незалежності

та періоди становлення української модної еліти. Кольоритний візуальний матеріал з показів етномоделей одягу суттєво збагатив лекцію та зацікавив присутніх. Відкритою для обговорення залишилася проблема інтерпретацій етнотрадицій у сучасній чоловічій моді, зокрема питання копіювання чи стилізації традиційних орнаментів у святковому одязі для чоловіків, що викликала жваву дискусію в залі.

Очевидно, такого характеру лекції, пов'язані з тематикою поступу культури і мистецтва в сучасній Україні, дають ширше уявлення про національну специфіку та глобалізаційні впливи, які формують сьогоденні міжнародне обличчя України. Л. Цимбала викладає історію українського мистецтва та дизайну у Львівській національній академії мистецтв та досліджує питання національних особливостей у сучасній українській моді. У липні-серпні цього року вона перебуває на дослідницькій стипендії в Альбертському університеті.

Суд в Гаазі...

(Закінчення зі стор. 1)

расову дискримінацію. А вже на наступному етапі, коли суд слухав справу Грузії, то тоді він відмовився розглядати позов проти Росії на підставі відсутності юрисдикції. „Тобто на цьому етапі рішення щодо України таке ж, як і було щодо Грузії”, – зазначила експерт.

Вже на наступному етапі суд буде визначатися щодо юрисдикції, вислухавши докази у справі. При цьому наступний етап і рішення суду може бути через роки два-три. Саме тоді суд ухвалюватиме остаточне рішення стосовно юрисдикції. Саме на тому етапі Грузія справу прогнала. „Тому той факт, що для України визнали попередню юрисдикцію – це добре, але остаточного рішення щодо юрисдикції ще нема і на нього, напевно, треба буде чекати два або три роки”, – припускає І. Марчук.

Окрім того, на її думку, Україна не була переконливою у своїх звинуваченнях відповідно до Конвен-

ції про запобігання фінансуванню тероризму, і помилка тут була також у тому, що юрист від України – американка, яка спеціалізується на арбітражних справах – не фахівець з кримінального чи міжнародного права. Юрист, яка представляла Україну, навіть не змогла пояснити суб'єктивну сторону злочину з фінансування тероризму. „Якщо ви звертаєтесь в Міжнародний суд і кажете, що на території України має місце тероризм, що окремі особи, чи державні структури фінансують тероризм, чому в українських судах по цьому немає справ, навіть попри очевидну проблему в тому, що підозрювані перебувають за межами України?”, – запитує експерт, зазначивши, що Україна повинна подати Міжнародному суду докази того, що вона заявляє, про конкретні факти тероризму. Якби були хоча б обвинувальні акти прокуратури.

І. Марчук зауважила, що взагалі справа цієї конвенції дуже неоднозначна, бо дуже неоднозначна позиція українського уряду. З одного боку, уряд у міжнародному суді ООН заявляє, що на сході України діють терористич-

ні Донецька і Лууганська „народні республіки”. Але з іншого боку є інша справа у Міжнародному кримінальному суді, де суд розглядає ті організації не як терористичні, а як сторони у міжнародному конфлікті. У випадку тероризму потрібно довести, що основна мета цього злочину – це залякування населення з метою досягнення якихось політичних цілей, або залякування України як держави.

Києву треба доводити і факт тероризму, і факт фінансування тероризму. Лише тоді можна говорити про порушення Росією зобов'язань конвенції. За словам експерта, Україна у разі виграшу позову може отримати, окрім моральної, грошову компенсацію в рамках Міжнародного суду ООН та у європейському суді з прав людини. І. Марчук вважає, що для того, аби країни і міжнародна спільнота могли вирішити конфлікти і рухатися далі, необхідно, щоб ці справи розглядалися в судах. „Юридична справа необхідна для наших наступних поколінь. Можна було б купити і танки, але чи допомогли би вони

нам виграти війну? А для того, щоб допомагати людям і, зокрема, біженцям треба ефективніше використовувати міжнародну допомогу, а головне – піднімати економіку України, боротися з корупцією”, – говорить експерт. Міжнародний суд ООН у Гаазі 19 квітня оголосив рішення, яким частково задовольнив запит України про застосування тимчасових заходів щодо Росії. Суд вказав, що Росія має утриматися від продовження обмеження щодо можливості кримських татар зберегти свої інституції, включаючи Меджліс. Разом з тим суд вирішив, що Україна не надала досить доказів, які стали б суттєвою базою для застосування тимчасових заходів, що стосуються порушення Росією Конвенції про заборону фінансування тероризму. Україна в рамках позову до Росії просила Міжнародний суд ООН ввести тимчасові заходи, спрямовані на недопущення продовження порушень прав людини з боку Росії на період розгляду судом справи по суті, з метою захисту цивільного населення в тимчасово окупованому Криму.

„Голос Америки”

„Хитати постсовок”...

(Закінчення зі стор. 4)

нування і не визнає домінування однієї моделі, неможливо отримуватимуть політичну ренту і отримувати надприбуток з розпилю.

Що робити?

Україна досягла меж суспільних змін, які встановлені олігархічним консенсусом. Тепер: або переділ власності (це трохи затягне, але не усує провал системи), або новий етап революційного процесу.

Кормова база наших олігархів настільки зменшилася, що далі – тільки запекла корпоративна боротьба. При цьому не слід забувати, що тепер тут гравцями виступають не тільки вітчизняні фінансово-промислові групи, а й транснаціональні корпорації.

Але розпад олігархічного консенсусу створює „вікно можливостей” для завершення революції і позбавлення від „постсовка”.

Так. Класична революційна ситуація може затягнутися. Верхи можуть, трохи поївши один одного, навчитися управляти по-новому. Наприклад, за допо-

могою „воєнного стану”, заборон, комендантської години і репресій. Це буде прикриватися „війною з зовнішнім агресором”.

Але навіть в такому випадку тимчасової ресурс у режимі буде обмежений. Модернізаційного стрибка, порівнянного з південнокорейським економічним дивом, не відбудеться. „Постсовкова” еліта не мислить стратегічно, їй чужий державницький підхід, вони є тимчасовими правителями, і горизонт їхнього планування не виходить за рамки половини електорального циклу (два роки). Не пристосований постсовок до модернізації. „Закручування гайок” призведе до зриву „різби”. І революційна ситуація, яка в першому варіанті могла б закінчитися мирною реконструкцією країни, у другому – підштовхне до великої крові і демонтажу державності.

І тут головне, щоб на новому етапі української революції в країні існував суб'єкт, здатний не тільки вказати шлях виходу в майбутнє, але і мав ресурс, щоб утримати владу і не дати Україні вмерти.

Цей суб'єкт не повинен бути

пов'язаний пуповиною ні з одним з існуючих політпроектів. Йому не обов'язково бути масовою партією. Маса хочуть „постсовка”. Потрібна партія авангардної меншини. Партія-орден\партія-коаліція, здатна (в силу своєї внутрішньої ідеології і принципів) взяти на себе політичну відповідальність і піти на соціальний експеримент: з перезаснування Республіки в Україні, написанням нового Громадської Договору, впровадженням нових правил набуття громадянства, поширення технології „блокчейну” в держуправлінні, демонтажем нинішньої бюрократичної системи, покаранням винних за консервацію „постсовка” і десепаратизацію країни.

Ви запитаєте: коли і де з'явиться така сила? А вона вже формується в дискусійних клубах, в окопах на передовій лінії, в університетських аудиторіях.

Точною кристалізацією цих зусиль в політичну силу має стати обнулення існуючих олігархічних політсил і їх агентів в суспільному середовищі.

А для цього потрібно „хитати”

цю систему. Хитати, провокувати, розкривати виразки „постсовка”. Показувати безперспективність, корумпованість і неефективність.

Природно, є речі, які змушені робити влада на благо країни. Такі ініціативи потрібно всіляко вітати. Однак, їх настільки мало і вони настільки очевидні, що їх підтримка не сприятиме зміцненню режиму.

У такій боротьбі попутниками нашої революції можуть стати зовсім несподівані персонажі і гравці. Згодом вони будуть відпадати або переходити на бік „постсовка”, бо самі є лише однією з його фракцій. І в цьому немає нічого страшного. Вони повинні просто зіграти свою роль могильників системи.

Ми ж повинні пам'ятати, що в наших умовах „розгойдування човна” провокує тільки морську хворобу у щурів.

Львівський культурологічний журнал „І”

Віталій Кулик – директор Центру досліджень проблем громадянського суспільства, Київ.

НОВІ ВИДАННЯ

Тисяча доріг Марії Савчин

Олег Коцарев

Марія Савчин. „Тисяча доріг. Спогади жінки-учасниці підпільно-визвольної боротьби під час і після Другої світової війни“. Друге видання. Передмова Володимира В'ятровича. Київ. „Смолоскип“. 2017. 544 стор.

КИЇВ. – 15 червня в Національному музеї історії України відбулася презентація книжки спогадів Марії Савчин „Тисяча доріг“. Її проводили спільно видавництво „Смолоскип“ і Український інститут національної пам'яті, який підготував ілюстративний матеріал справи з архіву НКВД, присвячені безпосередньо М. Савчин та її побратимам і посестрам. Розпочав вечір директор „Смолоскипа“ Ростислав Семків, який сказав: „Марія Савчин (псевдо – „Марічка“) знайшла в собі сили розповісти про важкі часи, про драматичні та болючі події. І не тільки залишила свідчення, а й створила літературно сильну книжку. Адже Марія Савчин ані на мить не сумнівалася в успіхові боротьби за незалежність, яка тоді могла здаватися безнадійною“.

Виступив на презентації голова Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович: „Уперше я прочитав спогади Марії Савчин у 1995 році. Я вже звик, що більшість матеріалів з цієї теми – сухі та фактологічні тексти. Коли ж я взявся до цих споминів, то був вражений їхньою інакшістю, яскравістю. З цієї книги били емоції, від неї було годі відірватися. І це ж вона писала в емоційно складний для себе момент, коли її, між іншим, звинувачували у співпраці з КГБ. Але Марія Савчин була надзвичайно сильною особистістю, за будь-яких обставин. Я пам'ятаю її при-

їзд до України, виступ в університеті. На нього викладачі, як заведено, зібрали студентів, котрим нічого не було цікаво. Але ця літня маленька жінка у лічені хвилини зуміла повністю привернути їхню увагу та не відпустити її до кінця зустрічі. Її книжка – це ще й ідеальне видання для тих, хто нічого не знав про УПА, але хоче дізнатися“.

Однією з родзинок презентації була участь у ній молодих поеток, смолоскипівських лауреаток, які читали уривки з книжки „Тисяча доріг“. Катерина Девдєра читала уривок про особливості сімейного життя в підпіллі, а Катерина Рудик – про поїздку до Західної Польщі, де М. Савчин ледь не найнялася працювати до бюро польських спецслужб.

Далі виступила директорка книгарні „Смолоскип“ Ольга Погинайко: „Добре, що книжка Марії Савчин вийшла саме цього року, бо маємо 75-річчя створення УПА. Адже вона є посібником, з якого можна дізнатися, як робилися кривки, як була випущена навчальна книжка повстанців, що мала на обкладинці назву „Пашні буряки“. Ця книжка була важливою для мене особисто, бо я виросла в тих місцях, де були кривки, могили повстанців. На сторінках „Тисячі доріг“ я зустріла згадку про бійця на псевдо „Далекий“, котрий був моїм двоюрідним дідом!“.

Молода поетка Дарина Гладун прочитала уривок зі спогадів, що в ньому М. Савчин розповіла про свою драматичну втечу з-під арешту в Перемишлі, коли „Марічка“ залишила в руках польських спецслужб свою грудну дитину, логічно розраховувачи, що їх у кожному разі розлучать. К. Рудик прочитала про різні псевда в УПА, а Д. Гладун – про приїзд М. Савчин до України, зустріч з сином, а

також з першим чоловіком, „Орланом“ (Василем Галасою), з яким вони, однак, уже були чужими.

Перевидання „Тисячі доріг“ М. Савчин рушає до читачів. А читачі, відповідно, здобувають додаткову можливість обмірковувати трагічні, героїчні, неоднозначні та повчальні події середини минулого століття.

Українці їли шпундру з шуликами

Левко Хмельковський

Анатолій Чабан. „Щедрий стіл Середньої Наддніпрянщини“. Черкаси. „Вертикаль“. 2017. 320 стор.

Доктор історичних наук, академік Анатолій Чабан сверджує у своїй новій монографії „Щедрий стіл Середньої Наддніпрянщини“, що

Д-р Анатолій Чабан 14 липня відвідав Український меморіальний цвинтар і віддав шану пам'яті Президента Української Народної Республіки в екзилі Андрія Лівіцького, який походив з села Ліпляве на Черкащині. (Фото: Левко Хмельковський)

українці в давні часи не їли звичного борщу, бо тоді в Україні не було картоплі. Вони варили шпундру або щербу і їли з шуликами та запивали сирівцем.

Мої сусіди в „Українському селі“ таких страв не знали. До певного часу їх не знав і д-р А. Чабан, коли писав свої попередні історичні книги „Витоки“, „Середнє Подніпров'я“ та інші. Але так сталося, що у нього запитали, а що ж їли козацтво, шляхта і поспільство. От він й узявся вивчати історію української кухні над Дніпром. 10 липня д-р А. Чабан прилетів до США, щоб розповісти про свої дослідження.

Треба сказати, що д-р А. Чабан не завжди був істориком. Хібащо за освітою. Тривалий час він працював в державних установах, був дипломатом у Казахстані, аж став професором катедри археології та спеціальних галузей історичних наук Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького. От де й відкрилося перед ним широке поле наукової діяльності. З історії Козацької держави він має 250 наукових публікацій, розповідав про козацтво в університетах Німеччини та Бельгії.

У новій книжці автор теж спершу розповів про історію Середньої Наддніпрянщини, а вже потім перейшов до розповіді про харчування на цих теренах в історичній перспективі. У книзі є докладна розповідь про кухню в часи Трипілля, Давньої Русі, козацтва аж до сучасності. Цікаві описи бенкетних традицій за книгами Гійома де Бопляна, Івана Котляревського, Тараса Шевченка, Миколи Маркевича, Івана Нечуя-Левицького, Михайла Старицького, Агатангела Кримського, а частування на храмовому святі в сучасному селі, а також рибачка юшка з козацькою кашею понад Дніпром вимагали особистого вивчення, бо могли зустріти критику нинішніх рибалок та кашоварів.

Окремі розділи монографії присвячені обладнанню кухні, кухонному інвентарю, продуктам для приготування страв.

Розділ „Страви народного обрядового календаря“ розповідає про те, що було на весільних чи поминальних столах. І саме до шпундри та щербі повертає читача розділ „Страви забу-

ті або маловживані“. Отож шпундру готували з смаженої свинини, тушкованої з буряками в буряковому квасі, заправляли борошном або пшоном. Щерба – це була крута рибна юшка, заправлена крупами. Шулики пекли з прісного тіста з маком. Сирівець – це квас з житнього хліба. Про інші напої теж є розділ, але це тема особлива, бо пили не лише квас, а й горілку та самогон. Проте Г. де Боплян зауважив, що козак у поході горілки не пили, а хто спокушався, то його з човна викидали в море. У прикінцевому слові, розповідаючи про збереження історичних традицій Подніпров'я, автор зауважує: „Вже зараз бачу, що чимало страв не ввійшло до книги, особливо тих, які готуються в наш час з використанням давніх рецептів“. Це ніби обіцянка продовжити дослідження цікавої теми нашого національного харчування.

ПОСТАТІ

Подвижник української справи Євген Чикаленко

Олександр Горобець

Хто, на мій погляд, мав би зайняти головний постамент пам'ятника в центрі Києва – навпроти Бессарабки, де у червоному граніті стояв Володимир Ленін? Однією з кандидатур на цей святошний приміст був би славний українець, подвижник багатьох демократичних процесів в Україні у кінці XIX і на початку XX ст. Євген Чикаленко (1861-1929). Вельми прикро, що люд нинішньої України в своїй масі фактично не знає імені цієї людини, її колюсального внеску в підготовку революційної ситуації, боротьбу за створення Української Народної Республіки.

Є. Чикаленко найбільше з усіх тодішніх благодійників вклав власних грошей, енергії душі, поривів благородства у справу розповсюдження ідей незалежності і суверенітету України, фінансуючи та видаючи фактично першу українськомовну газету „Громадська думка“, а потім і „Рада“, тижневик „Селянин“, підтримуючи матеріально письменників-демократів, формування української мови та усвідомлення власної історії. На його гроші видано „Русско-український словарь“ Уманця-Комарова, він допомагав журналові „Киевская Старина“, даючи нагороду (1.000 карбованців) за найкраще написану історію України та сплачуючи гонорари за українські твори письменства, друковані в цьому виданні; організував при Науковому Товаристві ім. Тараса Шевченка у Львові фонд ім. Мордовця для допомоги українським письменникам, фінансував тижневик „Селянин“ у Львові, став головним фундатором „Академічного дому“ у Львові, заохочуючи наддніпрянську молодь їхати на студії до цього славного міста.

В середині 1920-их років газета „Свобода“, яка щоденно видавалася в США, закликала своїх читачів здавати по можливості гроші на під-

тримку Є. Чикаленка та його дружини, котрі скиталися, злидарювали без засобів для існування в Австрії, за тим у Чехословаччині, де вельми убого скінчили свій земний шлях. І українці діаспори (за це їм велика честь!) по 50, 75 центів, по доляріві, хто скільки мав, скидалися на прожиток учорашньому благодійнику побудови українського світу в Україні.

Нинішні українці, на жаль, невинуватно швидко забули цього милостивця. Він був навдивовижу удатним господарником: його маєтки тієї пори були територіями найбільшого благоденства й достатку. Бо хазяйнували там по-науковому, з технікою світових зразків, поля засівали найкращими сортами культур, виписаними Є. Чикаленком з-за океану. А щоб багатшою була Україна, про свої методи хазяйнування він видавав брошури. Так з-під пера Є. Чикаленка ще 1897 року вийшло п'ять книжок „Розмови про сільське господарство“ – енциклопедія хазяйнування на землі. І видав її півмільйонним накладом! Фактично роздав її кожному господарникові. Видана вона була, хоч і з неймовірними потугами, але українською мовою. З брошур Є. Чикаленка Україна вчилася грамоти. Його подарунки для багатьох сімей фактично були першою книгою в убогій хаті. Нарівні з „Кобзарем“ Тараса Шевченка.

Дивно, але в Києві й досі немає навіть провулку імені Є. Чикаленка. Колишній народний депутат України Юрій Гнаткевич сформував громадську організацію, метою якої, як я розумію, є поширення в масах імені Є. Чикаленка, популяризації його заслуг перед Україною і українцями у середовищі народу та киян насамперед. Активісти поставили собі за мету добитися того, щоб на мапі столиці ім'я Є. Чикаленка позначало назву станції метро та однієї з вулиць столиці, де благодійник колись мешкав. Однак підтримки

Портрет Євгена Чикаленка сучасної художниці Марини Соченко.

соратники Ю. Гнаткевича не отримали.

Люди справді не знають, хто такий Є. Чикаленко, що він зробив для України, і для кожного з них особисто.

Олександр Горобець – журналіст, політолог, письменник. Член Національної спілки письменників України. Київ.

Українців в Боснії...

(Закінчення зі стор. 9)

Каменицю, переселившись до Славонії, Сриму і Бачки, залишивши за собою попіл і згарища”.

Друга світова війна була закінчена, а четницькі групи під час організованого переселення поляків з Боснії у Польщу нападали на українські родини, убивали українців, тероризували, примушували і їх на переселення. Четники убивали не тільки у віддалених селах, але і в околиці міста Прнявор. Так, наприклад, убили Якова Заболотного на Вучіяку перед його хатою 6 липня 1945 року, коли він з родиною повернувся на свій маєток після перебування в притулку в селі Бабановці.

Під час останньої війни (1992-1995) серби без будь-якої виправданої причини підірвали вибухівкою Українську греко-католицьку церкву у Прняворі, запалили церкву у Старій Дуброві, де від кінця Другої світової війни немає українців, пошкодили монастир Сестер Службниць у Баня Луці. Вони убили в своїй хаті родину Павла Бутинського у Козарці. У невідоме відвели 40-літню Драгіцу Романишин з Боснійської Градішки. Убили Павла Стефанюка з Баня Луки. Українців не минула примусова праця і концентраційні табори. Все це сталося далеко від місць, де велися бої, тож і українці стали жертвами етнічної чистки. З таких причин українці переселялися до Хорватії, Канади, Австралії, США і у деякі інші

країни.

Через існування у Другій світовій війні Українського легіону у Незалежній Державі Хорватії, на українцях у соціалістичній Югославії була пляма, що вони вороги соціалізму і сербського народу. Участь боснійських українців у партизанії Й. Тіто до останнього 10-ліття існування Югославії ніхто з українців не пропагував, щоб те використати, як слушний момент для підвищення свого положення у югославському суспільстві. Цікаво, що українці, які були в партизанах, не включалися в діяльність української національної меншини в Боснії у повоєних часах. Наприклад, Іван Прусаковський, українець, народжений 1922 року у селі Поточани коло Прнявору, син Михайла, маючи свідоцтво про службу в партизанських силах 1941 року, підполковник, навіть переіменув своє ім'я і прізвище на сербське та від 3 березня 1983 року називався Іован Дакич. Також, українка Ружа Кузінкевич, народжена 1922 року у Баня Луці, дочка Йосифа, яка підпільно робила у Баня Луці від серпня 1941 року, була членом Союзу комуністичної молоді від 1941 року, членом Комуністичної партії Югославії від грудня 1943 року і партизанкою від першого нападу на Баня Луку, також маючи свідоцтва про службу в партизанських силах, для української меншини була анонімною.

Під час соціалістичної Югославії Союз комуністів Боснії і Герцеговини проповідував рівноправність народів і національних меншин

республіки, а Служба державної безпеки (СДБ) діяла цілком протилежно. Якщо хтось від українців цікавився українськими справами, читав українські книжки і газети з Заходу або України, листувався або зустрічався з українцями з-за кордону, вважали, що така особа займається антидержавною діяльністю і вона стала предметом обробки СДБ. Крім того, СДБ переслідувала греко-католицьких священників старшого покоління і поважних людей. Вони були засуджувані на багаторічні тюремні покарання. Молодших священників і молодших людей СДБ використовувала для шпигування в об'єднанні Антибольшевицький Блок Народів і українців на Заході і Україні. Через такі проблеми українці часто втікали з Югославії в інші держави.

Українці – найчисельніша національна меншина у Республіці Сербській, але нема вже давно жодного села або вулиці, де вони мають більшість у відношенні до інших народів. Проте, тепер коли їх там немає і вони не можуть використати свої окремі права, у 2004 році Народна Скупщина Республіки Сербської (парламент) прийняла Закон про захист прав прибічників національних меншин, у ст. 9 якого читаємо: „У общинах, містах і місцевих спілках, у яких прибічники національної меншини чинять абсолютну або релятивну більшість населення, органи влади забезпечують, щоб мову меншини використати поміж тих прибічників і органів влади, щоб надписи установ були

виписані мовою меншини, та місцеві назви вулиць і другі топографічні позначки, призначені громадськості, були виставлені і на мові меншини, яка того вимагає”.

З питань освіти читаємо у ст. 11: „В рамках передшкільної, основної і середньої освіти у общинах, містах і у населених місцевостях, у яких прибічники національної меншини чинять абсолютну або релятивну більшість населення, забезпечується освіта на мові меншини”.

На закінчення додаймо, що українців з третього і четвертого покоління, народжених у Боснії, сербське населення вважає за чужинців, а можна сказати і людьми другого сорту. Крім цього, для сербських русофілів і „освічених” сербів саме існування української нації, української мови і держави є неприємною дійсністю. Сербі у своїй Республіці Сербській із своїх інтересів і пропагування свого образу у Європі організували декілька українських культурних товариств по кілька членів. Також, мають у селі Девятина український фестиваль, який через положення села дуже важко відвідати. Вони все частіше відсилають в Україну своїх довірливих українців заради встановлення уявної співпраці з Республікою Сербською. Проте, одна правда незаперечна – статистика показує, що боснійські українці ідуть до свого зникнення, а все, що вони пережили за 127 років в Боснії і Герцеговині, є наслідком помилки їхніх предків, що переселилися у той край.

Щоб розмістити рекламу у „Свободі“, телефонуйте на 973-292-9800, дод. 3040

ПЕРЕЖИТЕ І НЕЗАБУТЕ

Усе життя минуло в боротьбі

Василь Шляхтич

Посилаю своє слово про Степана Семенюка, якому у січні виповнилося 97 років. Він нині у старечому домі доживає своїх років у Польщі. Коли я відвідав С. Семенюка, він був дуже розмовний. Увійшов пам'яттю у свої дитячі роки. Згадав рідне село на Волині. Згадав своїх батьків Тетяну і Василя Браницьких. Батьки його були хліборобами. В них було чотири з половиною гектара землі. Я запитав, коли і чому він поміняв своє прізвище? Він сказав мені, що зробив це, коли заарештували його москалі. В селі було чотири класи. Навчання було українською мовою. В п'яту класу пішов до школи в Луцьку. Це було близько десяти кілометрів від його рідного села. В Луцьку за школу батьки мали платити три злотих за місяць. С. Семенюк у п'ятій класі допомагав в навчанні слабшим учням. За це отримував три злоті місячно. Ці гроші були на навчання в школі. Коли було тепло на дворі, до школи ходив пішки, взимку жив на квартирі. За це платив батько, який привозив дрова. Пізніше жив у підвалі з однокласниками. Батько одного з товаришів сторожував у того власника, який дозволив там жити. В одній кімнаті жило п'ятеро хлопців. Батьки раз на тиждень привозили хліба, молока. А коли забили кабана, то й сала привезли. Української мови вчила два рази на тиждень пані Квятковська – полтавчанка. Вчителювати почав, коли прийшли більшовики. Це був 1939 рік. Відтоді навчання велося українською мовою. С. Семенюк вчив дітей історії і рахунків, тобто математики. Директором був українець, який знав добре українську мову. Діти його дуже любили. В його селі церкви не було. Церква була в сусідньому селі, в Піддубцях. Сама церква була дуже велика, стара. Службу Божу правили російською мовою. Був спротив місцевого населення. Єпископ, настоятель Єпархії, був у Почаєві.

С. Семенюк народився 19 січня 1920 року. Малим хлопчиною побачив приїзд священика до його села. Його батько, коли побачив, що фірманкою їде священик, вийшов з хати, зняв шапку з голови і вклонився. Чекав, коли священик скерує свою долоню до нього. Щойно тоді батько привітався зі священиком, цілуючи його в руку. Тоді священики мали велику шану у селян. Біля його села не було польських сіл. Були лишень польські колонії, а також німецька і чеська колонія. У кожній з цих колоній були школи, в яких вчили діток в їхніх рідних мовах. Відносини між „колоністами“ і етнічним населенням, тобто українцями, або як тоді їх називали поляки – русинами, були досить добрі.

Всі колоністи спілкувалися українською-русинською мовою, бо добре її знали, особливо німці і чехи, бо прийшлося їм жити між мир-

ними людьми тієї землі. З поляками вже так добре не було. Польські колоністи зайняли ті їхні землі після закінчення польсько-більшовицької війни в нагороду легіонерам, які боролися з москалями, а також „осадникам“ з центральної Польщі, які прибули польонізувати ці землі. Хоч в боротьбі з москалями брали участь також і українці, їм, на жаль, землі не наділено. Місцевому, українському населенню, це не сподобалося. Їм довелося терпіти нестаток землі і працювати у колоністів за невеликі гроші. Колоністи в усі більші свята йшли на Служби Божі до православних церков, хоч самі були в більшості католиками, або протестантами. Костелів там майже тоді ніде по селах ще не було. Щойно де-не-де починали будувати.

С. Семенюк сказав мені, що його хресною мамою була чешка. Коли він повернувся з сибірських таборів до Польщі разом з поляками, то відвідав свою хресну маму в Чехословаччині, куди вона повернулася по договорах з Німеччиною і Радянським Союзом. Чехи і німці, а також багато польських родин переселилися до Райху, тобто на німецьку сторону. Поляки до СРСР не пхалися. Вони вже знали з історії про „мед“, обіцяний більшовиками.

Коли закінчилася Перша світова війна, люди бажали, щоб Службу Божу священики правили українською мовою. Їхню церкву відвідав єпископ з Почаєва. Усі були дуже вдоволені, бо Службу Божу правив українською мовою. Сам єпископ був офіцером армії Української Народної Республіки.

Після Першої світової війни наше населення було малограмотне. А все це тому, що після козацької доби на Волинь прийшли попи-москалі, яким було вигідне неписьменне населення. Всіх грамотних і тих, які стояли за українством наших земель, царська влада насильно вислала в глибину Московщини, а освічених і проводирів – у Сибір. За його дитячих років, якщо хтось хотів послати свою дитину до школи, то всі в селі сміялися і говорили, навіщо йому це, краще купи йому шмат землі. Земля дасть хліб, а школа лишень збаламутить.

Після повернення з сибірського заслання він зупинився у Гожові Великопольському і шукав своїх людей, з якими міг би поспілкуватися про наше минуле. Просто шукав українців. Купив в кіоску „Наше Слово“. Це була тоді єдина газета, писана українською мовою. Він демонстративно читав її в автобусі, мріючи, що хтось побачить це і заговорить до нього рідним словом. На жаль, довго прийшлося йому на це чекати. Все таки він дочекався. Це були жертви Акції „Вісла“, насильно викинуті з рідних земель і розташовані на західних і північних землях тодішньої Польщі. Були теж українці, які, тікаючи перед москалями, „перехресчувалися“ на поляків.

Багато фактів, про які пишу, С. Семенюк роз-

Книжка Степана Семенюка „І гинули першими“.

повів в своїй біографічній книжці „І гинули першими“.

Коли С. Семенюк перейшов до праці у підпіллі, радянська влада арештувала його батьків. Батько помер десь на сибірській землі, куди був депортований у травні 1941 року. Мама повернулася на рідну землю і померла на Волині. У С. Семенюка було четверо братів і сестра Марія. Один з братів – Остап загинув у Латвії. Андрій і Іван також були підпільниками-референтами ОУН. Вони загинули від куль НКВД.

У підпіллі пішов ще за москалів. Це був 1940 рік. На початок був районним ОУН. Про підпільну працю московська влада дізналася і хотіла заарештувати, але попередив товариш, який постукав у вікно і каже: „Втікай, бо по тебе прийшли“. Коли прийшла війна, УПА на тих землях ще не було, були лишень військові відділи, які пізніше стали відділами самооборони, а щойно з часом, десь у 1943 році, стали відділами УПА. С. Семенюка поставили командиром одного з таких відділів. В УПА були православні й греко-католики, римо-католики і протестанти. Були поодинокі юдеї і мусульмани. Всі творили одну армію, що боролася з усяким злом, яке накидав мирному суспільству окупант.

Зелена Гіра,
Польща

Чи стане втраченим...

(Закінчення зі стор. 4)

підтримали Брекзит.

Так, культура не може заднім числом змінити рішення демократичного референдуму, але вона здатна зробити його наслідки не такими болючими і залишити надію на краще майбутнє.

Досвід Великобританії, яка культурною лікує свої травми, аж ніяк не є унікальним.

Саме таким чином на карту Європи повернулася італійська Венеція, де у 1895 році, після десятиліть окупації цього міста австро-угорською та французькою владою, було започатковано Венеційська бієнале.

Сьогодні це головний світовий форум сучасного мистецтва, який є значною складовою ідентичності Венеції, та, водночас, наповнення її бюджету.

А як свої травми лікує Україна?

На жаль, чим більше замислюєшся над цим питанням, тим більше здається, що наші колективні травми залишаються без відповідного нагляду.

Після Майдану та початку російської агресії українська держава та її керівники не змогли впоратися з тим, аби створити сучасний порядок денний у культурі.

Наші перетворення та реформи у гуманітарній галузі є фікцією чи то імітацією.

З туманними принципами бюджетного фінансування та ще менш зрозумілими критеріями відбору культурних проєктів, які зможуть отримати ці фонди.

На сьогодні закон про культурний фонд не працює і виглядає черговим пшиком.

Хочеться задати питання: Нащо він взагалі був потрібен?

Нащо була реалізована ціла спецоперація з блокування закону про гуманітарний фонд? Для того, аби не дати реалізуватися європей-

ській моделі розвитку культури як „soft power“? Для того, аби вказати суспільству на його місце – і знову зробити його заручником невігластва, жадібності та байдужності високих чиновників та обтяжених приватним інтересом народних депутатів?

У нас багато очільників та „кураторів“ культури в уряді. Є цілий парламентський Комітет з питань культури та духовності. Але реальних результатів їхньої роботи катма!

Подивіться на розклад Верховної Ради – навіть в останні тижні цієї сесії парламент не збирається ухвалювати жодних дій заради перемоги у гібридній війні.

З гуманітарної та культурної точки зору Україна, користуючись влучним виразом Олександра Ройтбурда, сьогодні є гібридною державою. Така держава відверто ігнорує інтереси тих, заради кого проходить Майдан, і заради кого наші землі захищаються

від окупації: заради наших дітей. Коли в ситуації економічної кризи, соціальної невпевненості, корумпованих інститутів влади та, врешті, абсолютно неадекватної гуманітарної політики ці діти просто не розумітимуть, нащо потрібно їм життя в Україні.

І лише в кращому випадку вони зможуть знайти собі місце за кордоном. Багато хто знайде свою долю у пляшці спиртного або шприці з героїном. Я думаю, що сьогодні ми маємо радіти кожній дитині, яку вдається витягти з депресивного соціального середовища (з ризиками алкоголізму, наркоманії чи участі у вуличній злочинності). І якщо ми боротимемося за художні, музичні, спортивні школи, то не втратимо нове покоління.

„Українська правда“

Наталія Заболотна – громадський діяч, президент Громадського об'єднання „Art Ukraine Foundation“.

Like us on
Facebook

Ваше омріяне житло може стати реальністю

з низьковідсотковою іпотекою від Кредитівки СУМА

Кредитівка СУМА є банківська установа, яка надає повний спектр фінансових послуг та обслугує наших членів вже понад 50 років

15 річний незмінний відсоток

2.95%^{APR*}

30 річний незмінний відсоток

3.95%^{APR*}

* The annual percentage rate (APR) is the cost of credit over the term of the loan expressed as an annual rate. The APRs are as low as the rates advertised above. The APR shown here is based on the interest rates and points only and does not take into account other loan specific finance charges you may be required to pay. Rates are for qualified borrowers who meet certain criteria. Rates and terms are subject to change without notice. 10% down for first time home-buyer, otherwise 20% down. Membership requirements apply. Other rates and terms are available. Contact the credit union for full loan details.

SUMAFCU NMLS# 527694

Наші філії зручно розташовані для ваших послуг

Main Office

125 Corporate Blvd.
Yonkers, NY 10701
Phone: 914-220-4900, Option 0
Fax: 914-220-4090

Yonkers Branch

Ukrainian Youth Center
301 Palisade Ave.
Yonkers, NY 10703
Phone: 914-220-4900, Option 7
Fax: 914-965-1936

Spring Valley Branch

Ukrainian Hall
16 Twin Ave.
Spring Valley, NY 10977
Phone: 845-356-0087
Fax: 845-356-5335

Stamford Branch

Ukrainian Research Center
39 Clovelly Rd.
Stamford, CT 06902
Phone: 203-969-0498
Fax: 203-316-8246

New Haven Branch

Ukrainian Heritage Center
555 George St.
New Haven, CT 06511
Phone: 203-785-8805
Fax: 203-785-8677

1-888-644-SUMA (7862) | Visit us online at www.sumafcu.org

ПОДІЇ В УКРАЇНІ

Відбувся табір „Земля велетнів-2017“

Тетяна Переверзева

ВІРЛЯ, Тернопільська область. – Яскравою подією для пластунів сходу України став окружний юнацький православно-пластовий табір „Земля велетнів“, який відбувся з 28 червня по 8 липня біля Свято-Юр'ївського монастиря, що на хуторі Вірля. Вже всьоме (а на Кременецькій землі втретє) „Земля велетнів“ збирає юнацтво станиць Авдіївка, Маріуполь, Селідове, Волноваха, а цього року і станиці Київ для спільних пригод і відкриття духовних та історичних скарбів.

Традиційно основою легенди табору стали Біблія, книги „25 перемог України“ Олександра Палія і „Битви за землю рідну“ Юрія Журавля. Учасники табору побачили перспективи власної історії в контексті перемог України й історії наших славних предків та сучасників, героїв України. Історичні гутірки, духовні бесіди, мандрівки, зустрічі, теренові ігри, тренінгові заняття, майстерки – все це допомагало юнацтву зрозуміти, як розвивати в собі корисні звички, виховувати характер, готуватись до перемог. Гасло табору: „Будь

підготовлений до власної історії“. Однією з перемог кожного і всіх як команди стала екскурсія до Оптичестичної печери. Чотири години холодного та темного підземелля були варті того, щоб усвідомити всі правила взаємодії в команді. Навіть дощ, постійний супутник таборування, був своєрідним фактором у формуванні корисних звичок життя в природі.

Підготувала та провела табір команда, у складі якої були о. Олександр Воловенко, Наталя Шерекіна, Валентина Крутова, Катерина Новицька, Єва Глазунова, Світлана Брагіна, Ірина Панасенко, Катерина Кравцова. Книги „Битви за землю рідну“ передав для всіх учасників табору Ю. Журавель, а 72-га окрема механізована бригада подарувала книги „25 перемог України“. Підтримали табір Військово-цивільна адміністрація Авдіївки, Благодійний фонд „Карітас-Запоріжжя“ та Кременецький районний будинок дитячої творчості.

Тетяна Переверзева – комендант табору „Земля велетнів-2017“, пластунка-сеньйорка.

Учасники табору „Земля велетнів“ у мандрівці.

Визначені найкращі фільми України

Георгій Лук'янчук

КИЇВ. – 31 травня в Будинку кіно відбулася урочиста церемонія нагородження премією Національної спілки кінематографістів України (НСКУ) авторів найкращих вітчизняних фільмів 2016 року.

Спеціальною премією ім. Олександра Довженка за видатний внесок в українське та світове кіномистецтво відзначено режисера анімаційного кіно, художника, педагога, заслуженого діяча мистецтв України Євгена Сивоконя. Дипломами Асоціації кінокритиків НСКУ були відзначені фільми „Моя бабуся Фані Каплан“ (режисер Олена Дем'яненко), „Гніздо горлиці“ (Тарас Ткаченко), „Українські шерифи“ (Роман Бондарчук), „Микита Кожум'яка“ (Манук Депоян), „Цвях“ (Філіп Сотниченко), „Vartal, Львів, Україна“ (Юрій Грицина). Премії НСКУ отримали фільми „Десять секунд“ (Юлія Гонтарук), „Микита Кожум'яка“ (М. Депоян), „24“ (Станіслав Битюцький), „Виклик“ (Олег Харченко) і „Спогади мерця“ (Микола Засеев). Було вирішено вручити дві пре-

Лавреат Спеціальної премії ім. Олександра Довженка Євген Сивоконь. (Фото: Георгій Лук'янчук)

мії у номінації „Найкращий фільм-дебют“, що відповідає новій концепції НСКУ, яка відтепер буде більшою мірою зосереджена на підтримці молодих кінематографістів.

Фільмом на закриття сезону Будинку кіно стала документальна стрічка Віталія Манського „Рідні“.

Студенти відвідали сім країн Європи

КИЇВ. – У травні студенти Української академії провідництва відвідали з експедицією сім країн Євросоюзу. 250 учасників експедиції представляли всі області України, а також Крим. Подія, присвячена 25-річчю встановлення дипломатичних стосунків з країнами Євросоюзу, охопила Бельгію, Нідерланди, Францію, Німеччину, Швейцарію, Польщу, Австрію. „Експедиції на зразок цієї, на мою думку, чудовий приклад того, як Україна може розповідати про себе. Важко уявити кращих дипломатів для країни, ніж ці молоді люди“, – зазначив Посол Бельгії в Україні Люк Якобс. Партнерами експедиції виступили Кабінет Міністрів України та галузеві міністерства – з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, закордонних справ, освіти й науки, економічного розвитку й торгівлі. А також посольства Бельгії, Франції, Нідерландів, Німеччини, представництво Євросоюзу в Україні й інші.

За тиждень студенти подолали понад 25 тис. кілометрів, відвідали 22 міста і провели 100 зустрічей з представниками європейських, національних та муніципальних інституцій, активістами громадського сектору, експертами, релігійними

і культурними діячами. Учасники спілкувалися і з мешканцями міст. За цей час вдалося заприятелювати з понад 25 тисячами європейців. „В Україні протягом останніх двох років прокинулося нове покоління. Це покоління українців, сповнене енергії, відповідальності та дії. Ми повинні дати йому інструменти, які допоможуть їм здійснити мрії“, – переконаний керівник академії Роман Тичківський.

Головним партнером експедиції виступив „Western NIS Enterprise Fund“. „Академія лідерства – один з наших перших проєктів. Ми хочемо допомогти цим студентам розвиватися і стати провідниками країни у майбутньому“, – зазначила Ярослава Джонсон, президент і головний виконавчий директор „Western NIS Enterprise Fund“, голова Наглядової ради академії.

Українська академія лідерства – це програма особистісного та суспільного розвитку, новий формат навчання для випускників середніх шкіл, що триває 10 місяців і будується на поєднанні елементів фізичного, емоційного та інтелектуального виховання.

Український кризовий медіа-центр

Фестиваль „Чорна вишиванка“ оновив пам'ять героїв

Тетяна Будар

КУЛЕБИ, Тернопільська область. – 9 липня на хуторі Кулеби біля села Нараїв відбувся фестиваль повстанської пісні „Чорна вишиванка“. До пам'ятника борцям за волю України присутні поклали запалені свічки, квіти й вінки шани. Священники відслужили Панахиду.

Почесними гостями фестивалю були дочка Головного командира УПА Романа Шухевича – Марія Шухевич-Трильовська, ініціатор та організатор фестивалів „Чорна вишиванка“ Роман Лопушанський зі Львова, представники влади й громадськості Львівської, Івано-Франківської, Тернопільської областей, ветерани ОУН і УПА, пластуни з Рогатина, члени молодіжної організації „Апостольська чота“ з Городка Львівської області,

співачки й поети.

Фестиваль став даниною шани нескореним звияттям: семеро відважних юнаків зі зброєю протистояли двом сотням енкаведистів. Вони загинули за волю України у 1941 році. Краєни спорудили пам'ятну стелу з сімома хрестами, що здалека нагадують птахів, які відлітають у вирій. Коли у 1939 році почалися примусова колективізація, репресії, знущання, вивезення людей до Сибіру, у селах Стратин та Добринів виникли підпільні групи ОУН, які вдалися до збройного опору. У такій групі були Володимир Лопушанський, Максим Шуран, Григорій Шкапій, Богдан Гульовський, Іван Галай, Василь Солтис, Григорій Москаль.

У ніч з 21 на 22 лютого 1941 року енкаведисти провели масо-

(Закінчення на стор. 18)

Вінки шани принесли учасники фестивалю до пам'ятника борцям за волю України на хуторі Кулеби. (Фото: Віктор Свищо)

У дзеркалі...

(Закінчення зі стор. 1)

людські втрати. Бо все ж війна – це швидше виняток з правила, ніж об'єктивна неминучість.

Інша річ – соціальні умови. Наприклад, добре відомо, що після економічних криз в Америці та Європі значно знижувалася народжуваність.

Проте кінець ХХ ст. приніс нові тенденції, і вони дедалі більше виказують свою справді законотвірну проблемність. Нині для найрозвиненіших країн, зокрема для Європейського Союзу, характерною демографічною ознакою є ця обернена залежність: чим вищий матеріальний рівень і якість життя,

тим нижчі темпи народжуваності. Водночас це, самозрозуміло, веде до старіння і, отже, до зменшення чисельності корінного населення.

Що ж діється в економічно слабких країнах? Якою є сьогодні демографія України? Статистика не вельми оптимістична: у 1993 році в Україні проживало 52.244 млн. осіб, на початку 2016 року цифра зменшилася на 10 млн.

На найближчі роки експерти прогнозують річне зростання української економіки в межах 1-3 відс., а це замало для подолання бідності, значить – все більшою буде міграція з країни. Згідно з опитуваннями соціологічної компанії „Research & Branding Group“, 33 відс. мешканців України за першої ліпшої нагоди готові переїхати в іншу країну на постійне місце проживання.

Якщо нічого не зміниться, то до 2050 року, як припускають аналітики Світового банку, населення України зменшиться до 30-25 млн. осіб.

І слабою втіхою є та обставина, що Україна не одна стоїть перед цією великою проблемою. Не багато краща ситуація в сусідній

Польщі. Там також постійно меншає населення, бо народжуваність становить трошки більше, ніж одну дитину на жінку. Однак, Польща дуже стрімко розвивається і вже започатковує програми заохочення народжуваності. Водночас ця країна стає все привабливішою для імігрантів. Вже тепер у Польщі перебуває 1.2 млн. українців, які сподіваються знайти тут працю. Загалом чужинців, які вже дістали дозвіл на постійне мешкання в Польщі, – понад 300 тис., з них понад половину (127 тис.) складають саме українці.

Недобре те, що демографічні проблеми мають дуже важливий, сказати б навіть, доленосний вимір – геополітичний. На жаль, Україні стосується він набагато більше, ніж Польщі, котра має ясну стратегію розвитку й успішно втілює її. Україна ж уже ось чверть сторіччя не годна витягнути ноги з економічно-політичної трясовини і цим створює загрозу не лише собі, але й Польщі.

„На Україну насувається справжня катастрофа. Демографічна криза у поєднанні з економічним занепадом створюють геополітичну діру, і її мусить хтось заповнити — Росія або Захід“, — пише у варшавській газеті „Rzeczpospolita“ директор Відділу стратегії „Warsaw Enterprise Institute“ Анджей Тальяга. Автор посилається на прогнози ООН, яка вмістила Україну поряд з

Польщею у перелік країн, котрим найбільше загрожує депопуляція.

Експерт справедливо вважає, що найбільшу загрозу в регіоні становить Росія, і навіть за умови дальшого економічного ослаблення Москва збереже свої можливості для політичного домінування в Україні чи навіть її поглинення. „А захоплення чи підпорядкування України Москвою, — пише А. Тальяга, — боляче вдарить по Польщі, оскільки зникне буфер між нами і Росією“.

Польський дослідник підкреслює, якої величезної шкоди Україні заподіяла Росія своєю збройною агресією на Донбасі: „Дохід пересічного українця впав нижче рівня жителів країн Північної Африки. Маштаб занепаду настільки великий, що вимагає радикального плану рішучої міжнародної підтримки для України. Але нічого такого не відбувається“.

Чи можна згодитися з думкою, що нічого не відбувається? І що порятунок України залежить виключно від „рішучої міжнародної підтримки“? Вона, звісно ж, тепер дуже важлива, однак, запорука подолання проблем – в самому українському народі, в суспільстві, здатному на відродження, в його дивовижній життєвій силі.

Ми ще будемо свідками її нових і нових виявів.

Ще не вечір, ні – ще не вечір.

ARKA

Вишиванки, хустки, нитки, тканина до вишивання, рушники, коралі, пояси, кераміка, різьба

89 East 2nd St., New York, NY 10009

Tel.: 212-473-3550

НОВАЦЬКІ КОСТЮМІВКИ В НЬЮ-ЙОРКУ

Вийшла друком книжка „Новацькі костюмівки 1952-2015“

Ціна 25.00 дол., з висилкою 30.00 дол. За інформаціями звертатися на електронну пошту: kostiumivka@yahoo.com

ХРИСТИНА БРОДИН
Ліцензований Продавець
Страховання Життя
CHRISTINE BRODYN
Licensed Life Insurance Agent
Ukrainian National Assn., Inc.

187 Henshaw Ave.
Springfield, NJ 07081
Tel.: 973-376-1347

ОКСАНА СТАНЬКО
Ліцензований продавець
Страховання Життя
OKSANA STANKO
Licensed Life Insurance Agent
Ukrainian National Assn., Inc.

32 Peachtree Rd.
Basking Ridge, NJ 07920
Tel.: 908-872-2192; email: stankouna@optimum.net

DNIPRO LLC.

- Туристичні послуги: авіаквитки і візи в Україну та інші країни
- Грошові перекази у всі країни світу • Українські та європейські компакт-диски • Українські сувеніри та хустки
- Телефонні картки: 80 хвилин розмови за 5 дол.

ROSELLE, NJ
645 W. 1st Ave.
Tel.: (908) 241-2190
(888) 336-4776

CLIFTON, NJ
565 Clifton Ave
Tel.: (973) 916-1543

PHILADELPHIA, PA
1916 Welsh Rd., Unit 3
Tel.: (215) 969-4986
(215) 728-6040

ПАЧКИ, АВТОМОБІЛІ ТА КОНТЕЙНЕРИ В УКРАЇНУ

ROXOLANA Travel

- У нас можна замовити авіаквитки на будь-які авіакомпанії до більшості європейських країн.
- Візові послуги до України (без запрошення).
- Зустрічаємо і відвозимо на летовище.
- Пашпортні послуги. Обмінюємо старі пашпорти на нові українські.

ROXOLANA Money Service

ПЕРЕСИЛАЄМО ГРОШІ В УКРАЇНУ:

\$100 - \$7	\$500 - \$12	\$900 - \$20
\$200 - \$10	\$600 - \$15	\$1000 - \$20
\$300 - \$12	\$700 - \$17	\$1500 - \$37.50
\$400 - \$12	\$800 - \$17	\$2000 - \$50

Маємо ліцензію на пересилку доларів. Також пересилаємо в інші країни.

* Додаткова оплата за доставку. Існують певні обмеження.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

Харчовий пакунок „Родинний“ з каталога

вміст пакунка:

борошно - 20 ф., гречка - 10 ф.,
олія - 1 гальон, тушонка - 3 ф., салами - 3 ф.,
родзинки - 3 ф., дріжджі - 1 ф.,
кава мелена - 2 ф., шоколад - 2 плитки.
Ціна \$99 за 51 ф.

2200 Route 10 West, Suite 109
Parsippany, NJ 07054
(973) 538-3888 • Fax: (973) 538-3899

ROXOLANA
INTERNATIONAL TRADE, LTD
e-mail: roxolanaltd@roxolana.com
web: www.roxolana.com

ПАКУНКИ В УКРАЇНУ

МОРЕМ • АВІА

Вага від 10 до 150 фунтів *

- Пересилайте пакунки до нас через UPS.
- Додаткова знижка для організацій.
- Користуйтеся нашими ARS наліпками.
- Для замовлення наліпок, для підбору пакунків телефонуйте: (973) 538-3888.
- Пакунки до Росії, Латвії, Литви, Естонії, Білорусі, Молдови, Казахстану, Грузії, Вірменії, Польщі, Чехії і Словаччини.
- Готові продуктові пакунки з каталога.
- Медикаменти на замовлення до України.

1-888-PAKUNOK (725-8665)

Фестиваль „Чорна“...

(Закінчення зі стор. 17)

ву облаву, щоб знищити підпільників. Хутір Кулеби оточили з усіх боків. У нерівному бою всі семеро повстанців героїчно загинули. Їхні тіла енкаведисти вивезли до Бережан. Пам'ятник із тризубом героям-підпільникам був споруджений у Стратині в 1942 році. З приходом більшовиків стратинці перенесли його на кладовище, а тризуб закопали. У 1995 році пам'ятник відновили, а 2002 року під час оранки городу знайшли і тризуб, який пролежав у землі 58 років. 12 липня 1997 року на місці трагедії відбулося освячення меморіального пам'ятника борцям за волю України. Ініціатором його відкриття,

основним проектантом і виконавцем робіт став уродженець села Нараїв, доцент університету „Львівська політехніка“ Юліан Павлів.

На фестивалі виступили учасники театру „Зернятко“ Бережанського районного будинку культури та художньої самодіяльності клубу села Нараїв (автор і режисер композиції Галина Єлісевич), чоловічий вокальний ансамбль Божикивського сільського клубу (керівник Володимир Іванчишин), жіночий вокальний ансамбль Волицького сільського клубу, чоловіче тріо у складі Івана Лапшинського, Петра Кайди та Івана Свирика, солісти Уляна Боянович, Михайло Скрипка, І. Лапшинський. Патріотичні вірші читали Мар'яна Свирик і Анна Патріло.

ЦІНИ НА ПЕРЕДПЛАТУ „СВОБОДИ“

ДРУКОВАНА „Свобода“ (на папері)

Члени УНСоюзу		Не-члени УНСоюзу	
Рік	Пів-року	Рік	Пів-року
80 дол.	45 дол.	90 дол.	50 дол.

ЕЛЕКТРОННА (www.svoboda-news.com)

40 дол. на рік для всіх

Передплатити можна кредитовою картою з веб-сторінки www.svoboda-news.com, або зателефонувавши до відділу передплати на 973-292-9800, дод. 3040).

ДРУКОВАНА І ЕЛЕКТРОННА

Члени УНСоюзу		Не-члени УНСоюзу	
Рік	Пів-року	Рік	Пів-року
85 дол.	50 дол.	95 дол.	55 дол.

Для тих читачів, котрі отримують друковане видання, передплата електронної версії „Свободи“ коштуватиме всього на 5 дол. більше (щоб отримати цю знижку, треба телефонувати до відділу передплати на 973-292-9800, дод. 3040).

Криниця стала могилою

Євген Цимбалюк

ГНАТІВКА, Рівненська область – 24 травня у селі відслужили поминальний Молебень в пам'ять про борців за волю України. Дійство відбулося біля каплички, яка постала на місці криниці, в яку 1943 року кидали убитих патріотів-українців.

Серед них було також сімейство Збирунів: батьки Лікерія та Сергій, їхні діти Людмила, Анатолій, Ольга зі своїм малолітнім сином. Ще однієї дитині – доньці Марії – пощастило вберегтися від жахиття, що нагрянуло на село.

Наразі Марії Циганковій (Збирун) 93 роки. Вона пам'ятає трагічний

день, коли втратила і батьків, брата і сестру, які повернулися до села з її весілля в сусідній Мильчі. На них вже чекали енкаведисти, вдягнені в повстанську уніформу. Вирок сім'ї вони винесли за те, що справжні повстанці знаходили тут підтримку та поміч. Убивці поскидали тіла в глибоку криницю. Пізніше такий же самосуд було вчинено над ще однією сестрою Марії – Ольгою, повстанською станицюю. Вкинули в колодязь і її малолітнього сина.

Криниця була засипана, але жінка дочекалася дня, коли встановила на мертвій криниці пам'ятного хреста, а потім звела капличку.

93-річна Марія Збирун-Циганкова під час поминання вбитих патріотів на місці криниці. (Фото: Євген Цимбалюк)

Що підігриває...

(Закінчення зі стор. 2)

демократичних громадських систем.

Суди, які саме і виносять рішення про дійсність виборів, у такому випадку опиняться в повній залежності від уряду. Вони втратять свою самостійність.

Востаннє таке траплялося 28 років тому, незадовго до того, як ця країна першою у Східній Європі скинула гніт комуністичної диктатури.

Існує багато причин для настільки радикальних дій ПiС.

Важливим елементом, або, принаймні, спусковим механізмом зміни їх швидкості є ймовірна американська підтримка. Прикладом тому служить сам Д. Трамп, те, що він сказав у Варшаві і що залишив за дужками, а також зневажливе ставлення до нього з боку преси і системи правосуддя США.

Втім, така ворожість має глибоке історичне коріння. Брати Качинські завжди вважали несправедливим те, що їхня участь у подоланні соціалізму в 1980-ті роки в суспільному сприйнятті залишалася в тіні переважно лівого крила профспілки „Солідарність“.

Урожай революції зібрала не консервативно-клерикальна опозиція, а такі прихильники соціал-демократичної орієнтації, як Яцек Куронь, Адам Міхнік або Ришард Бутай. Адже на корабельні ім. Леніна в Гданську за право на розширення свобод пліч-о-пліч з Лехом Валенсою боровся і Лех Качинський.

Тим часом Л. Валенса, в минулому – провідник профспілки „Солідарність“, який бився з мужністю лева з державним репресивним апаратом, для прихильників ПiС перетворився на об'єкт ненависті. Коли Л. Валенса, який сам займав з 1990 по 1995 рік посаду президента, з'явився під час промови Д. Трампа у Варшаві, його на відкритій сцені освистала свита Я. Качинського.

Насправді ледве чи в складі колишнього східного бльоку можна знайти іншу країну, яка так само успішно впоралася б з переходом від планової економіки до ринкової, як це зробила Польща. На тлі гіперінфляції, високої зовнішньої заборгованості та нескінченних страйків організатори перетворень в країні на чолі з тодішнім Міністром фінан-

сів Лешеком Бальцеровичем наважилися піти на „шокову терапію“.

Як наслідок, за одну ніч ціни знову отримали зв'язок з реальністю, згорнувся чорний ринок і знову з'явилися товари в крамницях. Різкі системні зміни практично за два роки зумовили зростання економіки і перетворили Польщу на економічного відмінника Європи.

Але ціна, яку довелося заплатити суспільству, виявилася теж високою: завдяки своїй перевазі в знаннях у виборі опинилася молодь і представники старої номенклатури, але багато громадян цієї країни, особливо жителі сільських регіонів, досі вважають себе обділеними.

Заради справедливості слід зазначити: за даними Евростату, в жодній країні ЕС не існує такої різниці у доходах, як у Польщі.

Тому якою б правою і націоналістичною в політичному розумінні не була б ПiС, її економічні пляни мають майже соціалістичний характер. Вона підвищує виплати на дітей, знижує вік виходу на пенсію, забезпечує безкоштовними ліками громадян віком понад 75 років, не скасовує трудові договори з соціальним страхуванням, підвищує податки для банків і випомповує гроші з чужоземних інвесторів.

Тому в політичному пляні вона відмежовується як від Німеччини, так і від Росії, зокрема рішуче виступає проти політики Німеччини в питанні біженців. Тим самим партія ПiС, на її думку, надолужує те, що було упущено протягом перших 25 років після перелому. Вона відвоює собі історичну перемогу – принаймні, вірить в це.

Я. Качинський і його послідовники розглядають при цьому прихильників Дональда Туска, колишнього прем'єр-міністра Польщі, а нині голови Європейської ради, з „Громадянської платформи“ не як політичних опонентів, а швидше як ворогів. У цьому, до речі, Я. Качинський і Д. Трамп досить схожі один на одного: обидва вважають опозиціонерів зрадниками, з якими треба боротися.

При цьому використовується старий політичний наратив про доброго рятівника, що захищає Польщу також і від її внутрішніх ворогів. Лише таким чином можна пояснити видавлювання базових демократичних принципів: рятівникові доводиться будь-якими способами зміцнювати свою владу, щоб захистити

Польщу від смерті.

Але до цієї картини можна додати ще дещо: під час першого правління Качинських з 2005 по 2007 рік саме суди бльокували багато вже тоді радикальних за своїм характером їхніх задумів.

Ненавість до незалежності судової влади підігривається ще з тих часів, і цілком зрозумілою стає та лють, з якою партія накинута нині на суддів.

В лавах націоналістів-консерваторів вважають, що не можна більше допустити, щоб з ПiС знову сталося щось подібне, а тому правосуддя потрібно за будь-яку ціну зробити слухняним.

Що Евросоюз нарікає з приводу порушення прав і таврує за це Польщу, ПiС, за великим рахунком, все одно. Формально – тому, що солідарність з прем'єр-міністром Угорщини Віктором Орбаном дозволяє уникнути занадто різких наслідків завдяки його праву вето в ЕС. З іншого ж боку, дуже популярним стало протиставляти себе ЕС з домінуючим становищем у ньому Німеччини.

І все це – незважаючи на синьожовті таблички з зірочками ЕС по всій країні, які свідчать про масштабну фінансову допомогу ЕС у модернізації країни. ПiС тлумачить це на свій спосіб: німці прагнуть через ЕС і завдяки грошовим вливанням

зайти в економіку Польщі і здійснювати політичну агітацію на користь свого відкритого суспільства – від одностатевих шлюбів до імміграції мусульман.

Опір такій уявній атаці на польську культуру дуже добре сприймається в сільській місцевості, або, як її ще називають, в Польщі „Б“, зокрема у східних і південно-східних регіонах країни. За результатами опитувань, ПiС стабільно набирає від 36 відс. до 40 відс. голосів на свою підтримку. Тим самим партія має добрі шанси на те, щоб знову отримати мандат на управління країною через два роки.

Що ж це означає для Європейського Союзу?

Канонічну систему цінностей, яку вважали деякий час після падіння Берлінської стіни універсальною, роз'їдає ерозія в самому своєму центрі Європи. Польща, яка колись з такою мужністю виборолася свою свободу, опинилася під загрозою скотитися до авторитарних структур.

Сусідам доведеться шукати однозначну відповідь на такий розвиток подій, якою б гіркою вона не була. Ніщо інше Польщі не допоможе.

„Європейська правда“

Маркус Цинер – професор журналістики Вищої школи масмедіа (Берлін).

LYTWYN & LYTWYN

UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS

Theodore M. Lytwyn, Manager
NJ Lic. No. 3212

AIR CONDITIONED ROOMS

Обслуга ЩИРА і СЕРДЕЧНА

Our services are available

anywhere in New Jersey.

Також займаємося похоронами на цвинтарі в С. Бавнд Бруку і перенесенням тлінних останків з різних країн світу.

UNION FUNERAL HOME

1600 Stuyvesant Ave (corner of Stanley Terr.)

UNION, NJ 07083

908-964-4222 • 973-375-5555

www.unionfuneralhome.com

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Займається похоронами в **BRONX, BROOKLYN, NEW YORK** і околицях

ДАНИЛО БУЗЕТА – директор Родина **ДМИТРИК**

Peter Jarema Funeral Home, Inc.
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y. 10009

(212) 674-2568

Oblast Memorials

PO Box 746, Chester, NY 10918

845-469-4247 E-mail: oblast@optonline.net

ОБСЛУГОВУЄ УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ В NY/NJ/CT/PA

З ВИРОБОМ ЗНАМЕНИТИХ

~ ПАМ'ЯТНИКІВ ~ МАВЗОЛЕЇВ

НА ВАШЕ БАЖАННЯ МОЖЕМО ЗУСТРІТИСЯ З ВАМИ
У ВАШОМУ ДОМІ, ЩОБ ОБГОВОРТИ ВАШ ПРОЄКТ.

Шановні читачі! Висилаючи до „Свободи“ спомини і співчуття з приводу відходу своїх близьких і друзів, не забувайте підтримувати видання тижневика пожертвами на пресовий фонд!

First time homebuyer?

10% down

NO PMI

3.90%* APR 25 year fixed

SELF RELIANCE NEW YORK Federal Credit Union

A full service financial institution serving the Ukrainian American community since 1951.

MAIN OFFICE: 108 SECOND AVENUE NEW YORK, NY 10003 Tel: 212 473-7310 Fax: 212 473-3251

E-mail: Info@selfreliancenyc.org; Website: www.selfreliancenyc.org

Outside NYC call toll free: 1-888- SELFREL

Conveniently located branches:

KERHONKSON: 6329 Route 209 Kerhonkson, NY 12446 Tel: 845 626-2938; Fax: 845 626-8636

UNIONDALE: 226 Uniondale Avenue Uniondale, NY 11553 Tel: 516 565-2393; Fax: 516 565-2097

ASTORIA: 32-01 31ST Avenue Astoria, NY 11106 Tel: 718 626-0506; Fax: 718 626-0458

LINDENHURST: 225 N 4th Street Lindenhurst, NY 11757 Tel: 631 867-5990; Fax: 631 867-5989

SRNYFCU NMLS# 699320

**10% down-payment required; 1-4 family owner occupied first home; no points; no Private Mortgage Insurance required; no prepayment penalties; 300 payments; \$5.22 cost per \$1,000.00 borrowed for 25 year term period. Interest rate may change at any time without prior notice. APR – Annual Percentage Yield.*